Ἀριθ. 199 — Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Δ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὄγδοος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 16, ἐντὸς ἀλλοδαπῆς φρ. 20.— Ἀτελεύτητοι ἐπιστολαὶ δέχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 21 Ὀκτωβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ
ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΡΓΟΥΣ
ἐπὶ ἐπαναστάσεως.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ[1]

Φίλτατε,

Ἐπειδὴ ἀρέσκεσαι εἰς ὁδοιπορικὰς ἀναμνήσεις, ἐξακολουθῶ τὴν τελευταίαν ἐπιστολήν μου ὅπου τὴν διέκοψα.

Ἀνεχώρησα λοιπὸν ἐκ Βὸρμς καὶ κατηυθύνθην εἰς Μαγεντίαν διὰ σιδηροδρόμου· ἀλλὰ τὸ σπουδαῖον, τὸ ἄξιον νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ παραδώσῃς εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς διὰ τῆς δημοσιότητός ἐστιν ὅτι ἀνεχώρησα οὐχί, ὡς συνήθως, εἰς τρίτην, ἀλλ' εἰς δευτέραν θέσιν. Τοῦτο δὲ διὰ τρεῖς ἰσχυροὺς λόγους, τὸν πρῶτον γεωγραφικόν, ὅτι ἡ Μαγεντία ἀπέχει τοῦ Βὸρμς μόνον μίαν ὥραν, καὶ ἑπομένως τῶν διοδίων ἡ διαφορὰ ἐστὶν οὐχὶ μεγάλη· τὸν δεύτερον ψυχολογικόν, ὅτι διετηρεῖτο ἀκόμη εἴς τινα γωνίαν τῆς διαθέσεώς μου τὸ οὕτως ἀθλίως ἐν Βὸρμς διαψευσθὲν πριγκηπικὸν ὄνειρόν μου, καὶ ἡ τρίτη τάξις μοὶ ἐφαίνετό πως ἀκόμη κατωτέρα τοῦ φανταστοῦ μου βαθμοῦ· καὶ τὸν τρίτον καθαρῶς ταμιευτικόν, ὅτι ἐν Βὸρμς εἶχον κάμει ἀνελπίστους οἰκονομίας, διότι, ὅτε ἀνεχώρουν τῆς πόλεως ἐν ᾗ ἐστέφοντο οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Γερμανίας, καὶ ἡ ξενοδόχος τοῦ Couvent μοὶ ἔφερε τὸν λογαριασμόν, ἔμεινα, οἷον δήποτε καὶ ἂν ἦν ἐκεῖνο τὸ καταγώγιον, πλήρης ἐκπλήξεως διὰ τὴν εὐτέλειαν τῆς ἀπαιτήσεως, καὶ ἤθελον νὰ διαμαρτυρηθῶ ὅτι ἀπατῶνται, ὅτι ὀφείλω τὰ τετραπλάσια ἀφ' ὅσα ζητοῦμαι, καὶ νὰ πληρώσω κατὰ συνέπειαν. Ἀλλὰ συνῆλθον ταχέως, κ' ἐπροτίμησα πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ σκανδάλου, νὰ τηρήσω σιγὴν, καὶ τὸ ἐντεῦθεν προκύψαν μοι περίσσευμα νὰ δώσω εἰς μίσθωσιν δευτέρας ἀντὶ τρίτης θέσεως μέχρι Μαγεντίας.

Ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ἁμάξῃ εὑρέθην μετὰ δύω ἀνδρῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ὄψεως καὶ συμπεριφορᾶς αὐτῶν ἐφαίνοντο εἰς ἀνωτέρας στιβάδας τῆς κοινωνίας ἀνήκοντες, ὡς ἦτο καὶ ἑπόμενον, διότι ἐνταῦθα ὀλίγοι ὁδοιποροῦσιν εἰς πρώτην θέσιν, ἐκτὸς ἂν ὦσιν ἀληθεῖς ἡγεμόνες ἢ τραπεζῖται Ἰουδαῖοι. Ὁ πλησίον ἐμοῦ καθήμενος, τοῦ ἄλλου ὁμιλητικώτερος, ἀπέτεινε ταχέως πρὸς ἐμὲ τὸν λόγον, καὶ μετ' ὀλίγον συνδιελεγόμεθα περὶ τῶν τεραστίως ἐν Γερμανίᾳ πολλαπλασιαζομένων σιδηροδρόμων.—«Εἶσι μία τῶν πρωτίστων μεριμνῶν, μοὶ εἶπε, τῆς κυβερνήσεως. Τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας εἰσὶ σήμερον τὸ μέτρον καὶ οἱ ἀναπόφευκτοι ὀχετοὶ τοῦ πολιτισμοῦ». Ἐννοήσας δ' ἐκ τῶν σολοικισμῶν καὶ τῆς προφορᾶς μου ὅτι ἤμην ξένος, καὶ προσέτι ὅτι ἤμην Ἕλλην, εἰς ὃ ὅμως καὶ αὐτὸς τὸν ὑπεβοήθησα,—«Ἔχετε σιδηροδρόμους εἰς τὴν Ἑλλάδα»; μ' ἠρώτησεν.—«Εἰς τὴν Ἑλλάδα σιδηροδρόμους»; ἀπεκρίθην ἀφ' οὗ ἐξηροκατάπια, «ὤ! μάλιστα, ἔχομεν, πῶς ὄχι; ἕνα ἔχομεν ὅστις ἐξ Ἀθηνῶν φέρει εἰς Πειραιᾶ· ἄλλον ὅστις φέρει εἰς Φάληρον. Ἅμα δὲ μᾶς προσαρτηθῶσι Θεσσαλία καὶ Ἤπειρος, θὰ οἰκοδομήσωμεν ἕνα πρὸς τὰ Ἰωάννινα, ἄλλος θὰ χωρήσῃ ἐκεῖθεν μέχρις ἀπέναντι τοῦ ἄκρου τῆς Ἰταλίας· ἄλλος θὰ ἑνώσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς Λαρίσσης καὶ τὴν Λάρισσαν μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης· ἄλλος θὰ διασχίσῃ τὸν Πίνδον»· καὶ δὲν ὑπῆρχε κοιλὰς ἐπὶ τοῦ χάρτου δι' ἧς, βαθμηδὸν ἐνθαρρυνόμενος, δὲν διῆγον ἕνα σιδηρόδρομον. Δὲν φαντάζεσαι πόσον εὐκόλως κατασκευάζονται σιδηρόδρομοι ἐπὶ χάρτου, καὶ πόσον εὐθηνῶς ἀκόμη. Ὁ δὲ τρίτος συνοδοιπόρος, ὅστις ἐκάθητο εἰς τὴν ἀντιπέραν γωνίαν, καὶ ὀλίγον εἶχεν ἀναμιγῆ εἰς τὴν συνδιάλεξιν, εἶπε τότε, ὡς εἰς ἑαυτὸν ὁμιλῶν,—καὶ ἐκ τῆς προφορᾶς ἐνόησα Γάλλον Παρισινόν:—«S'ils n'ont pas des chemins de fer, ils ont en tout cas des chemins à faire». Ἀλλ' ἐπροσποιήθην ὅτι δὲν ἤκουσα, ἢ ὅτι δὲν ἐνόουν τὴν Γαλλικήν, καὶ τὸ πρόσωπόν μου ἔμεινεν ἀκίνητον ἀπέναντι τοῦ ψυχροῦ του λογοπαιγνίου. Εὐτυχῶς δὲ διεκόπη καὶ ἡ ὁμιλία, διότι, παρὰ τὴν Μαγεντίαν ἤδη,

1. Ἰδὲ σελ. 593.

εἴχομεν φθάσει εἰς τὴν παραποταμίαν, καὶ τὴν προσοχήν μας εἵλκυσε τὸ μεγαλοπρεπὲς ῥεῦμα τοῦ Ῥήνου.

Εἰς Μαγεντίαν ἔβρεχεν, ὥστε σχεδὸν δὲν εἶδον τὴν πόλιν· οὐχ ἧττον ὅμως, μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ ἀπόπλου, ἔσπευσα πρὸς τὴν ἀρχαίαν καὶ ἀνακαινιζομένην μητρόπολιν, ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν μακρόθεν καταφανῶν κωδωνοστασίων αὐτῆς. Ἀλλὰ μάτην ἐπὶ πολὺ ἐζήτουν νὰ τὴν πλησιάσω, διότι πρόσοδον δὲν εὕρισκον πρὸς αὐτὴν, πανταχόθεν περιτεθωρακισμένην ὑπὸ πενιχρῶν καὶ δυσειδῶν οἰκιῶν. Καὶ πολλαχοῦ παρετήρησα τοῦτο, ὅτι θρησκευτικὰ μνημεῖα τῶν ἀρχαίων αἰώνων, σεβαστὰ καὶ ἄξια παντὸς θαυμασμοῦ, κεῖνται τεθαμμένα ἐντὸς λαβυρίνθου μεταγενεστέρων οἰκοδομῶν καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι εἶχον ἐπέλθει χρόνοι καθ' οὓς ἐξέλιπε τὸ αἴσθημα τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀρχιτεκτονικῶν τούτων μεγαλουργημάτων. Μόνον δ' ἐπ' ἐσχάτων ἐνιαχοῦ, ὅταν ἐπαρκῶσιν αἱ τῶν πόλεων πρόσοδοι, μακρύνονται αἱ χυδαῖαι ἐποικοδομαί, καὶ χαράττονται πλατεῖαι περὶ τὰς ἐκκλησίας. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς Μαγεντίαν εἰσέτι δὲν ἔγινε, καὶ ἠναγκάσθην, ὡς θέλων νὰ ἐκπολιορκήσω τὸ χωρίον, νὰ περιέλθω περισκοπῶν αὐτὸ ἔξωθεν, καὶ ἀκολουθῶν ὁδοὺς σκολιὰς καὶ στενὰς, αἵτινες πολλάκις μ' ἐμάκρυνον ἀπ' αὐτοῦ, μέχρις οὗ εὗρον τέλος μίαν ἥτις ἀπέλησεν εἰς πλαγίαν θύραν, τὴν μόνην ἐν χρήσει. Εἰσελθὼν δὲ δι' αὐτῆς, εὗρον ὅτι ἐλειτούργουν, καὶ ὁ ἱερεὺς ὡμίλει ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος. Αἱ στιγμαί μου ὅμως ἦσαν μεμετρημέναι, δι' ὃ, φοβηθεὶς μὴ παρασυρθῶ ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας του καὶ λησμονηθῶ, ἐπροτίμησα νὰ μὴ προσέξω εἰς τὸν λόγον του, καὶ περιωρίσθην εἰς τὸ νὰ περιεργασθῶ τὰς τοιχογραφίας αἵτινες ἐκόσμουν τὰς ἀψίδας ἑκατέρωθεν τοῦ μέσου κήτους, καὶ ἦσαν αὐτόχρημα Βυζαντιναὶ τὸν ῥυθμὸν καὶ αὐταὶ, ἀλλὰ καταφανέσταται καὶ ἔχουσαι τὰ χρώματα ζωηρά. Ἔμαθον δὲ μετὰ ταῦτα ὅτι, ἀνακαινιζομένης τῆς ἐκκλησίας, ἥτις καὶ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τοῦ Βορμς ἀποδίδεται εἰς τὸν ιβ' ἢ ιγ' αἰῶνα, ἐπιτήδειοι ζωγράφοι ἠκολούθησαν κατ' ἴχνος τὰς ἀρχαίας γραφὰς, καὶ ἀπέδωκαν εἰς τὰ σωζόμενα χρώματα πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἀνθηρότητα. Οὕτως ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν Βυζαντινὴν ἁγιογραφίαν νομίζω ὅτι ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἐκκλησίαις τῆς Γερμανίας δύναται μᾶλλον νὰ τὴν σπουδάσῃ ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου οἱ Τοῦρκοι καταστρέφουσιν ἢ ἐπιχρίουσι τὰ ἔργα αὐτῆς. Οὕτω καὶ πέρυσι, μεταβὰς ἐπὶ δύω ἡμέρας εἰς τὸν ὀλίγας ὥρας μόνον ἐντεῦθεν ἀπέχοντα Βρόκεν, τὸ ὄρος τῶν δαιμονικῶν φαντασμάτων τοῦ Φάουστ, εἰς τὴν πόλιν Γοσλὰρ εἶδον πανάρχαιον μοναστήριον, εἰς οὗ τοὺς τοίχους ἐσωτερικῶς, πεσόντος ἐσχάτως κατὰ τόπους τοῦ κονιάματος, ἀνεφάνησαν ζωγραφίαι γνησιωτάτως Βυζαντιναὶ, ὀφειλόμεναι εἰς τὴν ἐκ Βυζαντίου προελθοῦσαν καὶ τὸ μοναστήριον ἱδρύσασαν ἡγεμονίδα Θεοφανώ, ἥτις ἐνυμφεύθη τῆς Γερμανίας τὸν Αὐτοκράτορα.

Εἰς τὴν παραποταμίαν ὅπου κατῆλθον ἔλυεν ἤδη τὰ πρυμνήσια ὁ «Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας», ὡς ἐκαλεῖτο τὸ πλοῖόν μου. Ἦτο δὲ μέγα καὶ πολυτελὲς, ὡς περίπου περιγράφονται αἱ θαλαμηγοὶ τοῦ Ἱέρωνος καὶ τοῦ Πτολεμαίου. Εἰς αὐτὸ δ' ἐτάχθην ἴσος πρὸς τοὺς δωδεκάκις δώδεκα λοιποὺς ἐπιβάτας του, διότι ὅλοι εἴμεθα ἐπίσης ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἡ δὲ διαφορὰ εἰς τοῦτο συνίστατο, ὅτι οἱ μὲν πλείονα καταβάλλοντες ἐδικαιοῦντο νὰ παρακαθήσωσιν εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς γεῦμα τὸ παρασκευαζόμενον ἐν τοῖς κοίλοις τοῦ πλοίου, οἱ δὲ λοιποὶ ἔμενον εἰς τὸ κατάστρωμα νὰ θαυμάζωσι τὴν φύσιν, ὑπ' αἰσθημάτων τρεφόμενοι. Περιττὸν νὰ σοὶ εἰπῶ μεταξὺ τίνων ἤμην· γνωρίζεις τὴν καλλαισθησίαν μου. Ἄλλως τε ἐν Βορμς μοι εἶχεν ἐπιτραπῆ, δι' ὅσα ἐκεῖ ἐπλήρωσα, νὰ παραλάβω εἰς τὸν κόλπον μου τὰ περισσεύματα τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ λοιποῦ μου προγεύματος. Τέλος, οὕτω δὲν φρονεῖς; καλὸν γεῦμα εὑρίσκει τις πανταχοῦ καὶ πάντοτε (ὅταν ἔχῃ χρήματα), τὴν θέαν ὅμως τοῦ Ῥήνου δὲν τὴν εὑρίσκει.

Εἶναι δὲ ὁ Ῥῆνος . . . Ναί; Περιμένεις περιγραφήν; Ἴδε Βέδεκερ, σελίδα. . . δὲν ἠξεύρω ποίαν. Ἔχει, ἠξεύρεις, τέσσαρας δραχμὰς καὶ δὲν τὸν ἠγόρασα. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον τοῦτο νὰ εἰπῶ. Ὁ Ῥῆνος εἶναι ἡ ἐπὶ γῆς ῥευστὴ τῶν εὐδαιμόνων ὁδός. Διὰ νὰ μ' ἐννοήσῃς, ἐλθὲ καὶ ἰδέ τον. Ἀξίζει τὸν κόπον. Ἀλλ' ὄχι, σὲ συμβουλεύω μᾶλλον μὴ ἔρχεσαι πρὶν ἀνατείλῃ καὶ διὰ σὲ ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος, μὴ σοὶ συμβῇ ὅ,τι ἐκινδύνευσε νὰ συμβῇ εἰς ἐμέ. Ὑπελόγισα ἀνωτέρω εἰς δώδεκα δωδεκάδας, νομίζω, τοὺς συνεπιβάτας μου. Ἐξ αὐτῶν φαντάσθητι ὅτι αἱ ἓξ δωδεκάδες ἦσαν νέοι νεόνυμφοι, καὶ αἱ ἄλλαι ἓξ αἱ νύμφαι αὐτῶν. Ὡς δ' ἔμαθον ἐρευνήσας, τοῦτο ἐτησίως συμβαίνει, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ὥραν τοῦ χρόνου, τὴν τερπνοτέραν διὰ τὴν ποταμοπλοΐαν, ὁλόκληρα πληρώματα νέων ζευγῶν διαπλέουσι τὸν Ῥῆνον, καταρχόμενα ἀπ' αὐτοῦ τῆς τοῦ βίου ὁδοιπορίας.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τοῦτο μοὶ ἐφάνη οὐχὶ δυσάρεστον, διότι αἱ ἑβδομήκοντα δύω ἐκεῖναι τοῦ ὑμεναίου νεοσύλλεκτοι ἦσαν ὅλαι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐειδεῖς, αἱ μὲν ἔχουσαι τὴν ὡραιότητα τοῦ διαβόλου, καὶ ἠξεύρεις ὅτι πολλάκις, ὅταν θέλῃ, κατορθοῖ ὁ πειρασμὸς ν' ἀμφισβητῇ νικηφόρως τὸ μῆλον, αἱ δὲ εἶχον κόμας ἀνατανακλώσας πάσας τοῦ χρυσοῦ τὰς ἀποχρώσεις, ἄλλαι χείλη ῥόδινα ἢ κοράλλινα, ἄλλαι ὀφθαλμοὺς ἀμιλλωμένους πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ. Πλὴν τί τὸ ὄφελος; Τῶν ὀφθαλμῶν πάντων τούτων τὰ βλέμματα ἐστρέφοντο μόνον—πρὸς τὰς καλλονὰς τοῦ Ῥήνου, θὰ εἴπῃς·—Βεβαίως, καὶ τοῦτο, δὲν λέγω· ἀλλὰ πρὸ πάντων καὶ κυρίως ἐστρέφοντο πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν νυμφίων, καὶ πάντα τὰ χείλη ἐκεῖνα ἠνοίγοντο μόνον εἰς ψιθυρισμοὺς, ἐξ ὧν ἐγὼ οὐδὲν ἤκουον, οὐδὲ συμφέρον εἶχον ν' ἀκούσω. Ὥστε ἔμενον μεμονωμένος ἐν μέσῳ τοῦ εὐδαίμονος ὁμίλου ἐκείνου, καὶ ἄφωνος ὡς οἱ ἰχθῦς τοῦ Ῥήνου. Ἂν δ' ὀφθαλμὸς ἐκ τῶν κυανῶν ἐκείνων, μεταστρεφόμενος ἀπὸ πυργοστεφοῦς λόφου εἰς χλοερὸν ἀκρωτήριον, συνέπιπτε ν' ἀπαντήσῃ τὸν ἐδικόν μου, καὶ νὰ ἐμμείνῃ ἐπὶ μίαν στιγμὴν διὰ τὸ ξενοφανὲς τῆς ἐμῆς ὄψεως, ἢ ἂν δύω χείλη ἐκ τῶν ῥοδοχρόων διεστέλλοντο εἰς ἀτελὲς μειδίαμα διά τινα γελοῖον βαρβαρισμὸν ὃν ἀπέτεινον πρὸς τὸν ὑπηρέτην, ἀμέσως ἔβλεπον ἀγριαῖνον καὶ ἀνησύχως τοξευόμενον τοῦ ὑπόπτου συζύγου τὸ βλέμμα· διότι φαίνεται ὅτι ἡ θύελλα τῆς ζηλοτυπίας πνέει πρὸ πάντων σφοδρὰ κατὰ τὰ πρῶτα τέταρτα τῆς σελήνης τοῦ μέλιτος, πρὶν ἡ συζυγικὴ πίστις διέλθῃ διὰ τῶν δοκιμασιῶν τῶν τοῦ βίου περιπετειῶν.

Βαρυνθεὶς τέλος νὰ βλέπω ἐμαυτὸν τὸ ἀντικείμενον ἢ παγετώδους ἀδιαφορίας ἐν τῇ πυρώδει ἀτμοσφαίρᾳ ἐκείνῃ, ἢ ἀδικωτάτων ὑποψιῶν, καὶ ν' ἀκούω ἑβδομηκονταδύω ζεύγη περιστερῶν μονοτόνως λαρύζοντα πέριξ μου, ἀπεστράφην ἀπ' αὐτῶν, ἐστήριξα τὸν ἀγκῶνά μου εἰς τὸ χεῖλος τοῦ πλοίου καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν χεῖρά μου, καὶ διὰ τῆς ἄλλης λαβὼν ἐκ τοῦ κόλπου μου τὸν Στράβωνα ὅστις μὲ συνώδευεν, ἐβυθίσθην εἰς αὐτοῦ τὴν ἀνάγνωσιν, ζητῶν νὰ ἴδω εἴ τι λέγει περὶ Γερμανίας.

Ἀλλὰ μεταξὺ ἀναγινώσκων παρετήρησα ὅτι νέος τις, ἐκ τοῦ πληρώματος τῶν νυμφίων βεβαίως καὶ οὗτος, ἀλλὰ δι' ὃν ἴσως ἡ σελήνη τοῦ μέλιτος ἦτο περὶ τὴν δύσιν της, ἀποσπῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τῶν συνήθων πολικῶν των ἀστέρων, τοὺς ἔστρεφε συνεχῶς καὶ λαθραίως πρὸς τὸ βιβλίον μου, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ ἠτένιζε μετά τινος ἐνδιαφέροντος, ὡς μοὶ ἐφαίνετο. Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ὅστις θὰ ἠσθάνετό τι ἐνδιαφέρον πρὸς ἐμὲ εἰς τὸ βρίθον ἐγωϊσμοῦ πορθμεῖον ἐκεῖνο τοῦ ἔρωτος! Τέλος δὲ, τὸ μᾶλλον ἀνέλπιστον, καὶ μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον μετὰ φωνῆς ἠπίας, ἐρωτήσας με ἂν εἶμαι φιλολόγος (ἢ φιλόλογος;).

— Δὲν ἔχω τὴν τιμὴν ταύτην, τῷ ἀπήντησα μειδιῶν.

— Ἀλλ' ἀναγινώσκετε Ἑλληνικά!

— Διὰ λόγον ἁπλούστερον, εἶπον· διότι εἶμαι Ἕλλην.

— Ἕλλην, ἀνέκραξεν ὡς ἐνθουσιῶν. Ἕλλην! —Καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν χεῖρα.—Βέρθα, προσέθηκεν· ὁ κύριος εἶναι Ἕλλην!

Τότε ἤγειρε πρὸς ἐμὲ ἡ Βέρθα τοὺς ὀφθαλμοὺς,—τὶ ὀφθαλμοὺς!—καὶ μ' ἐδεξιώθη δι' ἑνὸς μειδιάματος, καταστήσαντός με διπλασίως εὐτυχῆ καὶ ὑπερήφανον ὅτι εἶμαι Ἕλλην. Καὶ συνδιάλεξις ἤρχισεν, ἐξ ἧς ἐκεῖνοι μὲν ἔμαθον ὅτι ἐγὼ μόλις ὑπετραύλιζον τὰ Γερμανικά, ὅπερ ηὔξησε ταχέως τὴν οἰκειότητα, διότι μ' ἐδίδασκον καὶ μὲ διώρθουν, ἐγὼ δὲ, ὅτι ἡ νύμφη ἦν θυγάτηρ καθηγητοῦ, ὁ δὲ νέος σύζυγός της διδάκτωρ τῆς φιλολογίας, δρέψας σχεδὸν συγχρόνως τὸν στέφανον τῶν Μουσῶν καὶ τὸν τοῦ ὑμεναίου.

Ὁ Στράβων μου παρέσχε τὴν πλείστην ἀφορμὴν τῶν συνδιαλέξεων. Ἡ κυρία Βέρθα λαβοῦσα καὶ φυλλολογήσασα αὐτόν,

— Σοφὴ ἡ γλῶσσά σας, εἶπεν, ἀλλὰ τὰ γράμματά της πολὺ σκολιά. Δὲν ὁμοιάζουσι κάμμιᾶς γλώσσης τοῦ κόσμου. Τινῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ἠξεύρω ἄκρας καὶ μέσας· τῆς ἐδικῆς σας οὔτε λέξιν, οὔτε θὰ ἤμην ἱκανὴ νὰ μάθω ποτέ.

— Πρόληψις, Κυρία, τῇ ἀπεκρίθην. Πρῶτον περὶ σκολιῶν γραμμάτων ὑμεῖς, Γερμανίς, δὲν ἔχετε δικαίωμα νὰ ὁμιλῆτε.—Καὶ τῇ ἔδειξα ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν κεφαλαίων τῇ εἶναι γνωστὰ, ὅπερ εἶδε μετ' ἀπορίας καὶ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἤρχισε ν' ἀποπειρᾶται ν' ἀναγινώσκῃ.

— Ἔπειτα, προσέθηκα, μὲ ἀπατᾶτε λέγουσα ὅτι οὔτε λέξιν τῆς γλώσσης μου ἠξεύρετε.

— Ἀλλὰ σᾶς βεβαιῶ . . .

— Καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ ἐναντίου, ὅτι αἱ γνώσεις σας τῆς Ἑλληνικῆς συμποσοῦνται οὐχὶ εἰς ἑκατοντάδας ἀλλ' εἰς χιλιάδας λέξεων.

— Περίεργον θὰ ἦτον ἂν ἤξευρον τὴν ἑλληνικὴν ἐν ἀγνοίᾳ μου, ὡς ὁ Πουρσονιὰκ ὡμίλει ἐν ἀγνοίᾳ του πεζὸν λόγον, εἶπε γελῶσα (ἐγέλα δὲ χαριέστατα). Σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ τὸ ἀποδείξητε.

— Προθύμως. Ἠξεύρετε τὴν λέξιν *καλλιγραφία*;

— Πῶς; εἶναι λέξις Ἑλληνική;

— Καὶ ἰδού, οὐ μόνον γνωρίζετε τί ἐστὶ *καλλιγραφία*, ἀλλὰ καὶ τί ἐστὶ *γράφω*, καὶ τί ἐστὶ *καλὴ*, δηλαδὴ *ὡραία*. (Τοῦτο, πέπεισμαι, πρὸ πολλοῦ τὸ ἤξευρε. Τίς γυνὴ δὲν ἔχει καθρέπτην εἰς τὴν οἰκίαν της;).

Καὶ μοὶ ἐφάνη ὅτι πρὸς ταῦτα ἠρυθρίασεν ἡ κυρία Βέρθα. Ἀλλ' ἴσως ἦτο μόνον ἀποτέλεσμα τοῦ ἡλίου· διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπὶ τοῦ Ῥήνου ἦτο περίεργος τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Αἴφνης ἐπήρχετο βροχὴ ραγδαία μετ' ὀμίχλης καὶ ἀπέκρυπτε τὰ πάντα πέριξ· ἅμα δ' ἐκάμπτομεν ἓν ἀκρωτήριον, ῥιπὶς ἀνέμου διεσκόρπιζε τοὺς ἀτμοὺς, καὶ ὁ ἥλιος ἐρυθρὸς διεγέλα ἐπὶ τῶν χαριεστάτων τοποθεσιῶν, αἵτινες ἀνεφαίνοντο ὡς θεατρικαὶ σκηνογραφίαι, ἐφ' ὧν αἴρεται ἡ αὐλαία, ὡς ὡραίας πρόσωπον ἀφ' οὗ ὁ ζέφυρος μακρύνει τὸ κάλυμμα. Ἀλλ' ἐγὼ, εἰς μόνην τὴν συνηγορίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀφορῶν,

— Ἔχομεν λοιπὸν τρεῖς, τῇ εἶπον. Τώρα, δὲν θὰ μοὶ εἰπῆτε βεβαίως ὅτι δὲν ἠξεύρετε τί ἐστὶ *φιλολόγος* (καὶ λέγων, ἀπέβλεπον πρὸς τὸν σύζυγόν της). Ἰδοὺ λοιπὸν ἠξεύρετε τί ἐστὶ *λόγος*, καὶ τί ἐστὶ *φιλῶ* (καὶ πόσον ἤξιζε νὰ τὸ ἠξεύρῃ!). Ἓν μόνον πρέπει νὰ σᾶς διδάξω, ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐδήλου τὴν αἰτίαν, παρ' ἡμῖν δὲ τὸ ἀποτέλεσμα. Εὔκολον μοὶ εἶναι, οὕτω προχωρῶν, νὰ σᾶς ἀποδείξω ὅτι ἐκ μετριοφροσύνης μόνον ἀρνεῖσθε ὅτι ἠξεύρετε τὴν Ἑλληνικήν.

Ἡ κυρία Βέρθα μὲ ηὐχαρίστησεν ὅτι τῇ ἀνεκάλυψα γνώσεις ἃς δὲν σύνοιδεν ἑαυτῇ, καὶ τῇ ἀπέδωκα ἀρετήν, ἣν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐφρόνει ὅτι δὲν ἐδικαιοῦτο ν' ἀντιποιηθῇ. Διεκόπη ὅμως ἡ ἀκαδημαϊκὴ ἡμῶν συνδιάλεξις ὑπὸ τοῦ κώδωνος ὅστις μᾶς ἐκάλει εἰς γεῦμα.

— Ἐλπίζομεν ὅτι θὰ σᾶς ἔχωμεν γείτονα εἰς τὴν τράπεζαν, μοὶ εἶπεν ὁ ἀγαθὸς διδάκτωρ. Ἀλλ' ἐξηγήσας ὅτι συνέπεσε κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν νὰ μὴ ἔχω ὄρεξιν, ὅτι ὁ ἰατρὸς μοὶ διέταξε νὰ μὴ τρώγω,—δηλαδὴ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας, ἐπράσθεσα, ἰδὼν ποίαν ἔκπληξιν προὐκάλεσεν ἡ ἀνόητος πρόφασίς μου, τοὺς ἀφῆκα νὰ καταβῶσιν εἰς τὸ μέγα ἑστιατόριον, καὶ ἔμεινα εἰς τὸ κατάστρωμα, βόσκων ἀπλήστως τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὰς δύω ὄχθας καὶ τ' ἀμίμητα κάλλη αὐτῶν. Ὡς ἐν πανοράματι παρήρχοντο ἐμπρός μου ὁ εὐθυτενὴς βράχος, ὁ καθέτως αἰρόμενος εἰς μέγα ὕψος ἀπὸ τοῦ πυθμένος τοῦ ποταμοῦ καὶ φέρων στέφανον ἐρειπίων, διατρυπώμενος δ' εἰς τοὺς πρόποδας ὑπὸ τῆς ὁδοῦ, ἥτις δὲν ἔχει πῶς ἄλλως νὰ τὸν παρέλθῃ· ἔπειτα ὁ μαλακῶς καμπτόμενος σύδενδρος λόφος, ὃν κοσμοῦσι φαιδραὶ ἀγροικίαι· κατόπιν ἡ βαθύσκιος κοιλὰς ἣν διαῤῥέει διαυγὲς ὑδάτιον, καὶ εἰς ἧς τὰ ἄλση περιμένεις νὰ ἴδῃς τοὺς βουκόλους τοῦ Θεοκρίτου· μετ' αὐτήν . . . . Οὐαί! Βλέπω ὅτι τὸ ὕφος μου λαμβάνει χροιὰν εἰδυλλιακήν. Τότε θὰ μ' ἐπιτρέψῃς, φίλτατε, νὰ τὸ ἐπιφυλάξω διὰ τὸν προσεχῆ ποιητικὸν διαγωνισμόν, διότι σὲ βλέπω ἤδη περιλειχόμενον, καὶ ἑτοιμαζόμενον νὰ ποιήσῃς ἠξεύρομεν τίνα χρῆσιν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο . . . «ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχὲς», ὡς ἤθελες εἰπεῖ ἂν σοὶ παρεῖχον καὶ τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν εἰς τὰς δημοσιευτικάς σου ὀρέξεις.

Ἐν Βερολίνῳ, τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1879 Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδώ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].

Συνέχεια· ἰδε σελ. 641.

Β'

Τὴν ἐπαύριον ὁ Μαυρίκιος, μετ' ὀλίγων ὡρῶν πυρετώδη ὕπνον, ἠγέρθη αἰσχυνόμενος ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἀδυναμίᾳ καὶ ἀγανακτῶν κατὰ τῆς Μαγδαληνῆς. Τί ἔμελεν αὐτῷ ἐπὶ τέλους ἡ τύχη τῆς ἐξαδέλφης του; Τί ὤφειλεν ἐν συνειδήσει εἰς τὴν κόρην; Τίνι δικαιώματι ἐπεβάλλετο αὐτῷ; ἔπταιεν ἄρά γε αὐτὸς διότι ἀπώλεσε τὴν δίκην της; Πῶς δέ; ἐπειδὴ ἡ θεία του, ἣν οὐδὲ κἂν ἐγνώριζεν, ἐφαντάσθη ν' ἀποθάνῃ καὶ νὰ πέμψῃ εἰς Γαλλίαν τὴν θυγατέρα της, ἐπειδὴ μικρὰ Γερμανίς, ἧς μόλις ὑπώπτευε τὴν ὕπαρξιν, ἔκρουσεν ἑσπέραν τινὰ τὴν θύραν τοῦ Βαλτραβέρ, ἦτο ἄρά γε ἠναγκασμένος ν' ἀναλάβῃ τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ κηδεμόνος, καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελέτα νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Θανάτου! Πότε οἱ ἐξάδελφοι ἔχουσιν ἐντολὴν νὰ συνοδεύωσι διὰ τοῦ βίου τὰς ἐξαδέλφας των; Ἄλλως τε καὶ ἡ Μαγδαληνὴ δὲν ἦτο πλέον παιδίον, ἦτο εἰκοσιδύο ἢ εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, εἰς δὲ τὴν ἡλικίαν ταύτην αἱ ὀρφαναὶ παύουσι κινοῦσαι τὸ ἐνδιαφέρον, αὕτη δὲ βεβαίως ἐποίει κατάχρησιν τοῦ πλεονεκτήματος τοῦ μὴ ἔχειν οἰκογένειαν. Τί δὲ ἠδύνατο ὑπὲρ αὐτῆς; Χρήματα δὲν εἶχε, οὐδ' αὐτὰ τῆς κατοικίας του τὰ ἔπιπλα τῷ ἀνῆκον ἤδη, καθὸ ἐκπροσωποῦντα τὰ ὀφειλόμενα ἐνοίκια. Εἶχεν ἀποφασίσει καὶ ἤθελε ν' αὐτοκτονήσῃ, πᾶσα δὲ ἄλλη ἀπόφασις, ἐν αἷς εὑρίσκετο περιστάσεσιν, ἤθελε φέρει αὐτὸν εἰς ἄκραν ἀμηχανίαν. Νὰ ἐργασθῇ! Εὔκολον εἰπεῖν! Ἀλλ' ἀφοῦ τις ἅπαξ ῥιζοβολήσῃ ἐν τῇ διαφθορᾷ καὶ τῇ ἀργίᾳ, δὲν μεταφυτεύεται οὐδ' ἐγκλιματίζεται εὐκόλως ἐν ταῖς χώραις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἐργασίας. Τέλος, ὁ Μαυρίκιος ἐγνώριζε καὶ ἐξετίμα ἑαυτὸν μετ' αὐστηρᾶς ἀμεροληψίας, οὔτε τὴν ἐγκράτειαν δὲ τοῦ Σκηπίωνος ἀντεποιεῖτο οὔτε τοῦ Ἰωσὴφ τὴν ἀρετήν· καίτοι δὲ ἡ ἐξαδέλφη του δὲν τῷ ἐφαίνετο εὐειδὴς οὐδὲ ποθητή, καίτοι ἡ γλυκεῖα αὐτῆς μορφὴ οὐδέποτε συνεκίνησε τὰς διεφθαρμένας αἰσθήσεις του, ἐγνώριζεν ἑαυτόν, εἶχε βολιδοσκοπήσει τὴν καρδίαν του καὶ ἐγίνωσκεν ὁποῖον εἶχον καταθέσει ἐν αὐτῇ βόρβορον τὰ παρελθόντα ὀκτὼ ἔτη. Ἀπροσδόκητός τις σύγκρουσις ἠδύνατο νὰ συνταράξῃ καὶ νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς φῶς.

Τοιαῦτα ἐσκέπτετο μετ' ἀγανακτήσεως καὶ ταραχῆς μεγίστης, ἕτοιμος ὢν νὰ παραδῷ τὰ μετὰ τοσαύτης ἀπερισκεψίας τὴν προτεραίαν συμφωνηθέντα, ὅτε εἶδε τὴν ἐξαδέλφην του εἰσερχομένην μετὰ τῆς Ὄρσολας. Ἡ Μαγδαληνὴ ἦτο ἁπλούστατα ἐνδεδυμένη, ὁ δὲ Μαυρίκιος συνειθίσας εἰς τὰς πολυτελεῖς γυναικείας στολάς, εὗρεν ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του ὡμοίαζεν ἐργάτιδα. Σπάνιον εἶναι ὁ ἀπωλέσας τὸ αἴσθημα τῆς ἀρετῆς νὰ μὴ συναπολέσῃ καὶ τὸ τοῦ ἀληθοῦς καλοῦ, καθότι τὰ δύο ταῦτα αἰσθήματα εἶναι στενῶς συνδεδεμένα. Ἡ Ὄρσολα ἔφερε τὴν ἐνδυμασίαν τοῦ τόπου της, εἶχε δ' ἐνδυθῆ ὅσον οἷόν τε λαμπρότερον, ὅπως εὐχαριστήσῃ τὸν Μαυρίκιον, ὅστις βλέπων αὐτὴν οὕτω περιέργως κεκαλλωπισμένην, ἔμεινεν ἐμβρόντητος.

Μόλις εἰσελθοῦσα ἡ Μαγδαληνή, ὡσεὶ μαντεύουσα τοὺς δισταγμοὺς τοῦ ἐξαδέλφου της, ἐκάθησε παρ' αὐτῷ, καὶ πρὶν ἢ λάβῃ καιρὸν ν' ἀνακαλέσῃ ἣν εἶχε δώσει ὑπόσχεσιν, τῷ ἐξήγησε πῶς ἐσκέπτετο νὰ τακτοποιήσῃ τὰ τοῦ βίου των. Ἤθελον εὕρει κατὰ πρῶτον ἐν ἡσύχῳ τινὶ συνοικίᾳ δύω οἰκήματα ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, τὸ μὲν διὰ τὸν Μαυρίκιον, τὸ δὲ δι' ἑαυτὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν, ἤθελον δ' ἐγκαταστῆ ἐν αὐτοῖς ἁπλῶς, ὡς ἤρμοζεν εἰς τὴν ταπεινὴν αὐτῶν θέσιν. Ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε σώσει ἐκ τοῦ ναυαγίου της ἀδάμαντάς τινας, δῶρα τῆς μαρκησίας, ὧν τὸ τίμημα ἤθελεν ἐξαρκέσει εἰς τὰς δαπάνας τῆς ἀποκαταστάσεώς των καὶ εἰς τὰς πρώτας αὐτῶν ἀνάγκας, ὑπὸ στιβαρᾶς δὲ χειρὸς ὁδηγουμένη καὶ ὑπὸ καρδίας πιστῆς προστατευομένη, ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελεν εὐκόλως πορισθῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ἐκέντα ὡραιότατα καὶ κατεσκεύαζε διὰ τῆς βελόνης ἐκ χρυσοῦ καὶ μεταξῆς χειροτεχνήματα θαυμάσια κατὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὴν κομψότητα. Ἐζωγράφει ἐπὶ ξύλου ἄνθη καὶ πτηνὰ ἔχοντα τὴν λαμπρότητα τῶν χρωμάτων τῶν πτηνῶν καὶ τῶν ἀνθέων τοῦ τροπικοῦ. Ἠδύνατο προσέτι νὰ δώσῃ μαθήματα ὀργανικῆς καὶ φωνητικῆς μουσικῆς. Τέλος, χάρις εἰς τὴν κυρίαν de Fresnes, ἐξεῖχεν ἐν τῇ μικρογραφίᾳ. Εἴτε δὲ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην τῆς μαρκησίας, εἴτε διότι ὄντως ηὐδοκίμει εἰς τὸ εἶδος τοῦτο, πρὸς τὴν μικρογραφίαν ἔστρεψε πρὸ πάντων τὰς ἐλπίδας της. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, δὲν ἐστερεῖτο ἱκανότητος, εἶχε δὲ πρὸς τούτοις τὸ θάῤῥος ἐκεῖνο τὸ πᾶν πρόσκομμα παραβλέπον, τὴν αὐθόρμητον δραστηριότητα τὴν πάντα κόπον ἀνακουφίζουσαν, τὴν φαιδρότητα τὴν παρὰ τῇ ἐργαζομένῃ θελήσει γελῶσαν καὶ ᾄδουσαν. Εἶχε λοιπὸν σχεδὸν ἀποφασισθῆ ὅτι ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελεν ἐπιδοθῆ εἰς τὴν μικρογραφίαν, μετὰ παιδικῆς δὲ χαρᾶς ἡτοιμάζετο νὰ ζήσῃ ἐν Παρισίοις, ὡς εἶχε ζήσει ἄλλοτε ἡ μαρκησία ἐν Νυρεμβέργῃ. Τὸ τοιοῦτον εἶχεν ἀνέκαθεν ἐπιθυμήσει, δυνάμεθα δὲ νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι κατὰ τοῦτο ἡ ἀπώλεια τῆς περιουσίας της δὲν τῇ ἀπήρεσκεν ἐντελῶς. Ὁ Μαυρίκιος ἐν τούτοις ἤθελεν εἶναι ἐλεύθερος νὰ ζῇ κατ' ἀρέσκειαν· οὐδὲν ἄλλο ἐζήτει παρ' αὐτοῦ ἢ νὰ τὴν ὑποστηρίξῃ καὶ νὰ διευθύνῃ τὰ πρῶτα αὐτῆς βήματα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ σταδίῳ εἰς ὃ εἰσήρχετο. Μετὰ παρέλευσιν δύω ἐτῶν ἤθελεν ἀνακτήσει τὴν ἀνεξαρτησίαν του κατὰ τὰ συμπεφωνημένα, καὶ γείνει κύριος τῆς τύχης του, ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ στηρίζηται ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἐπ' ἀδελφοῦ· ὅπως δ' ἀποφύγωσι τὰς κακοβούλους παρεξηγήσεις καὶ ὅπως δώσῃ περισσότερον κῦρος καὶ βαρύτητα εἰς τὴν κηδεμονίαν του, ἤθελε πράγματι παρουσιασθῆ εἰς τὸ κοινὸν ὡς ἀδελφός της. Ταῦτα πάντα ἐῤῥέθησαν μετὰ τοσούτου οἴστρου, ὥστε ὁ Μαυρίκιος οὐδὲ λέξιν ἠδυνήθη ν' ἀντείπῃ, μετὰ τοσαύτης δὲ χάριτος καὶ εὐθυμίας, ὥστε ἑκὼν ἄκων ἐμειδία. Ἀφοῦ ὅμως ἔπαυσε λέγουσα ἡ κόρη, ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ὡς οὐδόλως καταπεισθείς, ἀλλ' ἐκείνη ἐγειρομένη πάραυτα καὶ λαμβάνουσα αὐτὸν τοῦ βραχίονος, εἶπε·

— Ἀπὸ τῆς σήμερον, ἐξάδελφε, ἄρχεται ἡ ἀδελφότης μας. Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ πατήρ σου μ' ἐκάλει θυγατέρα καὶ ὅτι ἤμην ἡ ἀγαπητή του θυγάτηρ. Ἡ ἡμέρα εἶναι λαμπρά, ἃς ὠφεληθῶμεν τῆς περιστάσεως ταύτης ὅπως εὕρωμεν τὰ ἀναγκαιοῦντα δύο οἰκήματα. Ἔχεις τὴν ἐκλογὴν τῆς συνοικίας, βεβαίως δὲ αἰσθάνεσαι τὴν ἀνάγκην ν' ἀφήσῃς ὅσον τάχιστα τὴν κατοικίαν ταύτην, ἧς ἡ πολυτέλεια ὑβρίζει τὴν παροῦσαν πενίαν σου Σπεῦσον νὰ ἐξέλθῃς αὐτῆς, προσπάθησον δέ, προσέθηκε φαιδρῶς, ν' ἀφήσῃς ἐν αὐτῇ τὴν σκυθρωπότητα καὶ τὴν βαρυθυμίαν, αἱ ὁποῖαι δὲν ἁρμόζουσιν εἰς τὴν ἡλικίαν σου καὶ οὔτε σοὶ πρέπουσι διόλου, σὲ τὸ προλέγω.

— Βέβαια, βέβαια, ἀφέντη, εἶπε τότε καὶ ἡ Ὄρσολα, πρέπει νὰ γελᾷς, νὰ παίζῃς, νὰ διασκεδάζῃς. Δὲν ἐγέρασες δὰ ἀκόμη, εἶσαι μόνον εἰκοσιεννέα ἐτῶν. Θὰ ἰδῇς τί καλὰ θὰ περάσωμεν οἱ τρεῖς μαζὶ καὶ πῶς θὰ σᾶς 'νοιάζωμαι καὶ τοὺς δύο. Μὰ τὸν Θεόν, δὲν ἐχάθηκεν ὁ κόσμος. Εἶσθε νέοι, ἔχετε ὑγείαν καὶ ἔχεις καὶ τὴν Ὄρσολαν διὰ νὰ σὲ κάμνῃ μαῦρο ψωμὶ καὶ πλακούντια καθὼς εἰς τὸ Βαλτραβέρ.

Ἐν τούτοις ὁ Μαυρίκιος ὁδηγούμενος ὑπὸ τῆς Μαγδαληνῆς, ἐφαίνετο ὡς κατάδικος πορευόμενος εἰς τὴν ἀγχόνην, ἐξερχόμενος δὲ τῆς θύρας, εἶδε τὴν Ὄρσολαν, ἥτις ἡτοιμάζετο νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ.

— Τί καὶ σὺ μαζί μας ἔρχεσαι! ἀνέκραξεν ἀποτόμως, παρατηρῶν αὐτὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Ἂν ἔρχωμαι μαζί σας! ἀπήντησεν ἡ Ὄρσολα ἔκθαμβος. Καὶ πῶς, ἀφέντη, ἐνόμισες ὅτι ἔβαλα τὰ κυριακάτικά μου διὰ νὰ καθήσω μέσα καὶ νὰ χάφτω μυίγαις!

— Καὶ δὲν ἠξεύρεις, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μεθ' ὑποκώφου ὀργῆς, δὲν καταλαμβάνεις ὅτι θὰ σὲ κυττάζουν εἰς τοὺς δρόμους καὶ θὰ ἀποροῦν.

— Καὶ τί ἄλλο θέλω καὶ ἐγώ, ἀφέντη! ἀπήντησεν ἡ Ὄρσολα γαυριῶσα. Θὰ δείξω εἰς τοὺς Παριζιάνους σου τί ἀξίζουν τὰ κορίτσια τοῦ Βαλτραβέρ. Θὰ μὲ βλέπουν καὶ θὰ λέγουν· Νὰ ἡ ἀδελφὴ τοῦ κυρίου Μαυρικίου, καὶ μὰ τὸν Θεὸν νομίζω ὅτι τιμή σου θὰ ἦναι.

Ἀποφασίσας νὰ πίῃ τὸ ποτήριον μέχρι τοῦ πυθμένος, ὁ Μαυρίκιος οὐδὲν ἀπήντησε, μετ' ὀλίγας δὲ στιγμὰς ἐβάδιζον καὶ οἱ τρεῖς διὰ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν Μαγδαληνὴ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἐξαδέλφου της, ἡ δὲ Ὄρσολα ἔχουσα φαιδρὰν τὴν ὄψιν καὶ τὸ στῆθος προτεται-

μένον, καὶ διασχίζουσα οὕτω τὸ πλῆθος ὡς πλησίστιος ναῦς. Ἦτο μία τῶν λαμπρῶν ἐκείνων ἡμερῶν, καθ' ἃς ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἀνοίγει τὰ χρυσᾶ αὐτῆς κλωβία καὶ ἀπολύει τὰ μᾶλλον ὡραιότερα αὐτῆς πτηνά, πληθὺς δὲ ὅλη κομψῶν νέων καὶ γυναικῶν κεκαλλωπισμένων συνωθεῖται ἐν ταῖς ἀγυιαῖς τῆς μεγαλουπόλεως. Πρὸς μεγίστην λύπην τῆς Ὄρσολας, ἧς ἡ ἐπιτυχία καὶ ὁ θρίαμβος ἦσαν πλήρεις, ὁ Μαυρίκιος ἔσπευσε ν' ἀπομακρυνθῇ τῶν μερῶν ἐκείνων, ἔνθα εἶχε τοσάκις ἐπιδείξει τὴν ἀκόλαστον αὐτοῦ πολυτέλειαν, καθότι πλὴν τῆς ἐνδυμασίας της, δι' ἧς ἐπέσυρε τὴν προσοχὴν τῶν διαβαινόντων, ἡ Ὄρσολα, νομίζουσα ὅτι ὁ κύριός της ἦτο γνωστὸς ἐν Παρισίοις ὅσον καὶ ἐν τῷ χωρίῳ των, τῷ ἀπέτεινεν ἐνίοτε μεγαλοφώνως ἐρώτησίν τινα ἀλλόκοτον, ὅπως ἴδῃ ὁ κόσμος ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν συνοδίαν του, ἄλλοτε δὲ ὅτε τὸ πλῆθος ἦτο πυκνόν, ἐλάμβανε τὰ ἄκρα τοῦ ἐπενδύτου του ἵνα μὴ ἀποπλανηθῇ. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ ὁ Μαυρίκιος ἐστρέφετο καὶ ἔρριπτεν ἐπ' αὐτῆς βλέμμα κεραυνοβόλον, ἀλλ' ἡ ἀγαθὴ κόρη ἀντέτεινεν ἀφελῶς φιλόφρον μειδίαμα ἢ χαριεντισμόν τινα. Καὶ εἶχε μὲν σκεφθῆ ὁ Μαυρίκιος νὰ κρύψῃ τὴν αἰσχύνην του ἔν τινι ἁμάξῃ, ἀλλ' ἡ ἐξαδέλφη του τῷ παρετήρησεν ὅτι τὸ τοιοῦτον δὲν ἥρμοζεν εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασίν των. Ὁ οὐρανὸς ἦτο αἴθριος, τὰ πεζοδρόμια στεγνά, ἡ δ' ὀρθοφροσύνη ἔλεγεν ὅτι δὲν ζητεῖ τις οἰκίαν ἐφ' ἁμάξης. Ἡ Μαγδαληνὴ προὐχώρει ἐλαφρὰ ὡς πτηνόν, οὐδόλως ταρασσομένη οὐδ' ἐκπλησσομένη ἐκ τοῦ περὶ αὐτὴν γινομένου θορύβου, οὐδὲ προσέχουσα εἰς τὴν κατήφειαν τοῦ συντρόφου της, ἓν δὲ μόνον ἔχουσα κατὰ νοῦν, τὴν διευθέτησιν τῶν τοῦ μέλλοντος αὐτῶν βίου, καὶ χαίρουσα ὡς νεόνυμφος, ἥτις σπεύδει ὅπως διαρρυθμίσῃ τὰ τοῦ οἴκου της.

Ἔφθασαν οὕτω ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, πλησίον δὲ τοῦ θυριδίου τοῦ Λούβρου, καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχοντο ἐπὶ τῆς προκυμαίας, συνέβη ὅ, τι ὁ Μαυρίκιος πρὸ παντὸς ἄλλου ἐφοβεῖτο. Ἀποχωρήσας ὀλίγον τῆς ὁδοῦ, ὅπως διέλθῃ ἅμαξα ἀνοικτὴ προχωροῦσα ἐν τάχει, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ εὐθύμου συνοδίας ἐλαυνούσης πρὸς τὸ δάσος, ἀποτελούσης δὲ τὸ ἄνθος τῆς κοινωνίας ἐν ᾗ εἶχε ζήσει. Τέσσαρες ἢ πέντε μωραὶ κεφαλαὶ ἔκλιναν ἐνώπιόν του ὡς ἐξ ἄκρου κινούμεναι σεβασμοῦ, ἀφοῦ δὲ ἡ ἅμαξα παρῆλθεν ἐκπέμπουσα ὀσμὴν σιγάρων καὶ μύρων, ὁ νεανίας, ὅστις εἶχε μείνει ἀκίνητος, ἤκουσεν ἠχοῦντα μακρὸν καγχασμόν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην μεγίστην ᾐσθάνθη ἐπιθυμίαν νὰ ῥίψῃ εἰς τὸν ποταμὸν τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν.

Καίτοι ἀποφασίσας νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, διελογίζετο ὅτι ὁ περίπατος οὗτος ἀπεδείκνυε προφανῶς ὅτι ἡ τοιαύτη θυσία ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις του. Δύο ἐτῶν τοιαύτη ζωὴ ἦτο διετὴς θανάτου ἀγωνία. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Μαυρίκιος ἀνεγνώριζεν ὅτι, ὅπως μὴ ἀποδείξῃ ἑαυτὸν τὸν ἔσχατον τῶν ἀνθρώπων, ὤφειλε νὰ προστατεύσῃ δύο κόρας, τὰς οὐδένα ἄλλον προστάτην ἢ ὁδηγὸν ἐν Παρισίοις ἐχούσας, καὶ κακούργημα μὲν ἴσως δὲν ἤθελε πτοήσει αὐτόν, τὴν ἀνανδρίαν ὅμως ἀπεστρέφετο· πρὸ μιᾶς π. χ. ὥρας κατείχετο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ πνίξῃ τὴν Ὄρσολαν, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ποφασίσῃ νὰ ἐγκαταλείψῃ δύο γυναῖκας, αἱ ὁποῖαι εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Καίτοι ὠχρὸς καὶ ὠργισμένος, ὁ Μαυρίκιος ἐξηκολούθει ὅμως τὴν πορείαν του. Ἀφοῦ ἡ Μαγδαληνὴ ἤθελε ν' ἀποσυρθῇ εἰς ἥσυχόν τινα γωνίαν τῶν Παρισίων, ἐνόμισεν ὅτι τὰ περίχωρα τοῦ Λουξεμβούργου ἠδύναντο νὰ τὴν εὐχαριστήσωσι, ὑποτιθεμένου δὲ ὅτι ἤθελε διέλθει μῆνάς τινας παρ' αὐτῇ, οὐδένα διέτρεχε κίνδυνον ν' ἀπαντήσῃ γνώριμόν τού τινα ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ, ἐν τῷ ἀσύλῳ τούτῳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς μελέτης. Ἀφοῦ μάτην ἐζήτησαν οἰκίαν ἁρμόζουσαν εἰς τὰς ποιητικὰς τῆς Μαγδαληνῆς διαθέσεις ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν μετριόφρονα αὐτῆς φιλοδοξίαν, ἐδείπνησαν λιτῶς παρὰ τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τοῦθ' ὅπερ δὲν συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ φαιδρύνῃ τὸν Μαυρίκιον, ὃν ἡ ἐπανειλημμένη ἀνάβασις πέντε ὀροφῶν εἶχε προδιαθέσει εἰς τράπεζαν πλουσιωτέραν. Ὀφείλω νὰ προσθέσω ὅτι ἐνώπιον καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκτονίας εἶχε διατηρήσει τὴν πρὸς τὴν πολυτέλειαν κλίσιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι πρὸ πάντων ἠγάπα τὴν κομψότητα τῶν περὶ τὴν τράπεζαν σκευῶν, καίτοι δὲ αἰσθανόμενος ἀηδίαν πρὸς πάντα, ἐφρόνει ὅτι ἀνὴρ εὐγενής, ἔστω καὶ ἕτοιμος ὢν ν' αὐτοκτονήσῃ, δὲν δύναται νὰ φάγῃ δύο διάφορα φαγητὰ μεταχειριζόμενος τὴν αὐτὴν περόνην. Ἔφαγε λοιπὸν καὶ ἔπιεν ὀλίγιστα, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα κατεβρόχθιζε καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἔλεγεν ὅτι οὐδέποτε ἐγεύθη καλλιτέρου δείπνου. Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν των, ζητοῦντες δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μήπως εὕρωσιν οἰκίαν τινά, εἰσῆλθον ἐκ συμφώνου εἰς ὁδόν, τῆς ὁποίας τὸ ἀτημέλητον κατέθελξε τὴν Μαγδαληνήν. Ἦτο ὁδὸς ἔρημος, τελευτῶσα ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν λεωφόρον τῶν Ἀπομάχων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ὁδὸν du Bac, ἧς ἡ κυρία Στάελ κατέστησε τὸ ῥυάκιον πασίγνωστον. Χάρις εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τὰς προόδους τῆς βιομηχανίας, οὐδὲ μία γωνία θέλει μείνει ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ πεντακόσια ἔτη, ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς καταφύγιον εἰς τοὺς ποιητικοὺς ῥεμβασμούς, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ὁδὸς οὐδὲν ἄλλο εἶναι τὴν σήμερον ἢ διπλῆ σειρὰ οἰκιῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καινῶν καὶ ἀσχήμων καὶ κακῶς ἐκτισμένων. Τότε ὅμως ὡμοίαζε χωρίον ἢ θαλερὸν προάστειον μικρᾶς τινος πόλεως μεταξὺ τῶν δένδρων κεκρυμμένης. Κατὰ τὸ ἔαρ αἱ πασχαλέαι καὶ

αἱ φιλύραι ἐξέπεμπον ἐκεῖ τὴν εὐωδίαν των, καὶ αἱ ἀκακίαι διέσειον ὑπεράνω τῶν τοίχων τοὺς εὐόσμους αὐτῶν κορύμβους, εἰς τὰ ἐνδότατα δὲ τῶν κήπων, ἔνθα αἱ ἀηδόνες ἐκελάδουν κατὰ τὰς θερινὰς νύκτας, ἐφαίνοντο διὰ τῶν κιγκλίδων οἰκίαι σιωπηραὶ καὶ παιδία παίζοντα ἐπὶ τῆς χλόης. Ἑνὶ λόγῳ, ἦτο ἡ ὁδὸς τῆς Βαβυλωνίας, οὕτως ἐπικληθεῖσα εἴτε ἕνεκα τῶν κήπων αὐτῆς, εἴτε διότι κατέλυσέ ποτε ἐν αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος Βαβυλωνίας. Ἡ Ὄρσολα ἐνόμισεν ὅτι ἐπανήρχετο εἰς Βαλτραβὲρ καὶ ἠρώτησε ποῦ ἔρρεεν ἡ Βιέννη. Ἡ Μαγδαληνὴ ἀνέκραξεν ὅτι ἐθεώρει εὐτύχημα νὰ κατοικήσῃ χωρίον ἐν μέσοις Παρισίοις· ἐπειδὴ δὲ ὁ Μαυρίκιος ἠδιαφόρει, ἡ ἐπιθυμία τῆς νέας ἐξεπληρώθη. Ἔν τινι τῶν ἐκεῖ οἰκιῶν εὗρον δύο οἰκήματα κεχωρισμένα, τὸ μὲν ἔχον δύο δωμάτια διὰ τὸν Μαυρίκιον, τὸ δὲ τρία διὰ τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν, καὶ ἦσαν μὲν ἀμφότερα ὑπὸ τὴν στέγην, ἀλλ' ἔβλεπον πρὸς ἐκτάσεις συσκίους, κατ' ἐμὴν δὲ γνώμην καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῆς Μαγδαληνῆς, ἡ θέα ἑνὸς δένδρου εἶναι προτιμοτέρα τῆς τοῦ περιστύλου τοῦ Λούβρου.

Οὕτως ἔληξεν ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν εἶδεν ὁ Μαυρίκιος ὁποῖαι περιέμεναν αὐτὸν ἡδοναί. Ἡ ἐπαύριον καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι ὑπῆρξαν ἔτι μᾶλλον ἐπίπονοι· τὸ πᾶν δὲν εἶναι νὰ εὑρεθῇ ὁ θάμνος, ἐφ' οὗ θὰ γείνῃ ἡ φωλεά, πρέπει νὰ μετενεχθῇ καὶ τὸ ὑλικὸν δι' οὗ θὰ κτισθῇ. Ἀκολουθούμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς Ὄρσολας, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ συνοδεύσῃ τὴν Μαγδαληνὴν εἰς τὰ ἐμπορικά, νὰ ἴδῃ δὲ καὶ νὰ ἐξετάσῃ τὰ πάντα, ἀκούων καὶ τὰς περὶ τῶν τιμῶν συζητήσεις, ὁ οὐδέποτε οὐδεμίαν τιμὴν συζητήσας, μέχρι τοῦδε δὲ πάντοτε φιλοτιμηθεὶς νὰ πληρώσῃ τὰ πάντα ὑπὲρ ἀξίαν. Καίτοι ἔχουσα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν τὸ αἴσθημα τῆς πραγματικότητος καὶ κεκτημένη σύνεσιν ἴσην τῇ χάριτι, ἡ Μαγδαληνὴ ἐποιεῖτο τὰς ἀγοράς της μετ' ἀφελείας, ἀπεδείκνυε δὲ χαρὰν παιδικήν, ὀλίγον περὶ ἀριθμῶν φροντίζουσα, ἀλλ' ἡ Ὄρσολα νομίζουσα ὅτι οἱ ἔμποροι προσεπάθουν νὰ τὴν ἀπατήσωσι καθὸ χωρικήν, παρενέβαλλεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀτελεύτητα προσκόμματα, ὑπερασπίζουσα τὰ συμφέροντα τῶν κυρίων της μετὰ γλίσχρου δριμύτητος ἀξίας Ἑβραίου. Ἀθυρόστομος ὡς ἡ ὑπηρέτρια τοῦ Μολιέρου, ἐφιλονείκει μετὰ τῶν ὑπαλλήλων, ἀποκαλοῦσα αὐτοὺς κλέπτας καὶ ἀπατεῶνας, ὥστε πλειστάκις παρεκλήθη νὰ ἐξέλθῃ τοῦ καταστήματος. Ὁ Μαυρίκιος ἐνόμιζεν ὅτι θὰ παραφρονήσῃ, ἔστελλε δὲ τὴν Ὄρσολαν εἰς τὸν διάβολον, ἀλλ' ἐκείνη οὐδαμῶς ἐπτοεῖτο, ἀπειλῶν δὲ μόνον αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἀποπέμψῃ εἰς τὴν πατρίδα της, κατώρθωσε νὰ τὴν καθησυχάσῃ.

Τέλος μετὰ παρέλευσιν τριῶν τὸ πολὺ ἑβδομάδων, οἱ τρεῖς σύντροφοι ἔλαβον κατοχὴν τοῦ μικροῦ αὐτῶν βασιλείου. Λαμπράν τινα πρωΐαν, ἅμαξα συρομένη ὑπὸ δύο κατεσκληκότων ἵππων, ἔστη παταγωδῶς εἰς τὴν θύραν τοῦ πλουσίου μεγάρου, ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Μαυρίκιος. Ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα κατέβησαν αὐτῆς.

— Ἐλθέ, Μαυρίκιε, ἐλθὲ ἀδελφέ μου, εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ εἰσερχομένη εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐξαδέλφου της ζωηρὰ καὶ ἐλαφρὰ ὡς δορκὰς παίζουσα ἐν τῷ δάσει.—Ἡ ἐπίσημος ἡμέρα ἦλθεν. Ἀποχαιρέτισον τὰ ἔπιπλα ταῦτα, τὰ παραπετάσματα, τοὺς τάπητας, τὰ χρυσώματα. Δὲν θὰ εὕρῃς τοιαῦτα ἐν τῇ νέᾳ σου κατοικίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἡ πενία ἔχει τὴν πολυτέλειάν της, ἡ δ' εὐδαιμονία δὲν ἔχει ἀνάγκην λαμπροστολίστων μεγάρων.

— Ὁ καϋμένος! ἀνέκραξε μετ' ἀμυθήτου τρυφερότητος ἡ Ὄρσολα, ἥτις ἦτο ἔξω ἑαυτῆς ἐκ τῆς χαρᾶς, ἣν ᾐσθάνετο μέλλουσα νὰ ζήσῃ ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ὁ νεαρὸς κύριός της οἰκίᾳ.—Πῶς θὰ τὸν χαδεύωμεν καὶ θὰ τὸν ἀγαπῶμεν! Θὰ νομίσῃ ὅτι εἶναι ἀκόμη εἰς τὸ Βαλτραβέρ. Καὶ τὴν Κυριακὴν καὶ τὰς ἑορτὰς μὲ τί εὐχαρίστησιν θὰ πηγαίνωμεν καὶ οἱ τρεῖς νὰ κάμνωμεν τὸν περίπατόν μας εἰς τὰ ὡραῖα περιβόλια. Νὰ σὲ εἰπῶ, Κύριε Μαυρίκιε, ἔχω τέτοιαν χαράν, ὅπου δὲν ἠμπορῶ νὰ βαστάζω πλέον, μὰ τὸν Θεόν, θὰ σὲ φιλήσω.

Ταῦτα λέγουσα ἡ ἀγαθὴ Ὄρσολα ὥρμησεν ὡς πάνθηρ κατὰ τοῦ Μαυρικίου καὶ τὸν ἐφίλησεν ἐπὶ τῶν παρειῶν μάτην προσπαθοῦντα ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς.

Ἀληθὲς ἦτο λοιπόν! Ἐσήμανεν ἡ ὥρα, ἣν ὁ Μαυρίκιος οὐδέποτε ἤλπιζε. Περιέμενε πρόσκομμά τι ἀπροσδόκητον, ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα, ἀλλ' ὅμως τὰ πάντα κατωρθοῦντο ὡς ἐκ θαύματος. Τὴν προτεραίαν ἔτι διελογίζετο ὅτι ἀπρόοπτόν τι συμβὰν ἤθελεν ἐξαγάγει αὐτὸν ἀναγκαίως τῆς θέσεως, εἰς ἣν εὑρίσκετο, ἀλλ' οὐδὲν συνέβη, μόνη δὲ ἦλθεν ἡ πραγματικότης μετ' ἀσφαλοῦς τοῦ ποδὸς καὶ μετὰ σιδηρᾶς χειρός. Νὰ ὀπισθοδρομήσῃ δὲν ἠδύνατο. Ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας, εἰς ἣν οὐδέποτε πλέον ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ, ἀποχωριζόμενος τῶν ἀντικειμένων, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχε διέλθει ἡ θυελλώδης αὐτοῦ νεότης, ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐξεφώνησε λυπηρὰ ἐλεγεῖα οὐδὲ ποιητικὸν χαῖρε! Ἄλλως τε, ἐνῷ δὲν δυνάμεθα νὰ καταλίπωμεν ἄνευ συγκινήσεως τὰ μέρη, ἐν οἷς ἐταλαιπωρήθημεν, ἀπεναντίας καταλείποντες ἐκεῖνα, ἐν οἷς κακῶς ἐζήσαμεν, οὔτε λύπην αἰσθανόμεθα ἀλλ' οὔτε συγκίνησιν. Εἶπεν εἰς τὴν Ὄρσολαν νὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν ἅμαξαν τὰ διαθέσιμα αὐτοῦ πράγματα, εἶτα δὲ ῥίψας περὶ ἑαυτὸν βλέμμα ξηρὸν καὶ ζοφερόν, ἔλαβεν ὑπὸ μάλης τὸ κιβώτιον τὸ περιέχον τὰ πιστόλιά του, καὶ ἐξῆλθε φέρων οὕτω μεθ' ἑαυτοῦ ἅπασαν τὴν περιουσίαν του καὶ τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ ἐλπίδα. Κατὰ τὴν

στιγμὴν ἐκείνην ἔλαμψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς Μαγδαληνῆς ἀκτὶς οὐρανίας χαρᾶς, οἵα φωτίζει τὴν μορφὴν τῶν ἀγγέλων, ὅτε ἄγουσιν ᾄδοντες πρὸς τὸν Θεὸν ψυχὴν πεπλανημένην.

Θ'

Πενιχρὰ ἦτο ἡ κατοικία τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τοῦ Μαυρικίου, ἀλλ' ἤθελεν ἐνθουσιάσει ποιητήν τινα, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ ποιηταὶ κατῴκουν εἰσέτι ἐν τοῖς ὑπερῴοις. Καίτοι δὲ τὰ πάντα ἐν αὐτῇ ἦσαν ἁπλούστατα, ἐμαρτύρουν ὅμως τὴν ἔμφυτον φιλοκαλίαν ἐκείνης, ἥτις εἶχε φροντίσει τὰ τῆς οἰκοσκευῆς. Τοὺς τοίχους τοῦ θαλάμου τῆς Μαγδαληνῆς ἐκόσμει χάρτης τεφρόχρους ἐπηνθισμένος διὰ καρυοφύλλων καὶ ῥόδων καὶ ὑακίνθων συμπλεκομένων κατὰ τὴν ὀροφὴν ἐν εἴδει σκηνῆς. Τὰ ἔπιπλα ἦσαν ἐκ ξύλου καρυᾶς, τὰ δὲ ἐδώλια ἐκ ψιάθου. Ἡ κλίνη ξενὴ οὖσα καὶ μικρά, ἐκρύπτετο αἰδημόνως ὑπὸ πολύπτυχον παραπέτασμα. Παρὰ τὸ παράθυρον ὑπῆρχε τράπεζα, ἐφ' ἧς ἔκειντο χρωστῆρες καὶ χρώματα καὶ πινακίδια ἐκ σινοκεράμου. Τὸ μάρμαρον τῆς καμίνου οὐδένα ἄλλον εἶχε στολισμὸν ἢ δύο πήλινα ἀγγεῖα, δείγματα τῆς τέχνης τοῦ Ζιεγλέρου, ἕως οὗ δ' ἔλθῃ ὁ χειμών, ἡ ἑστία ἐκαλύπτετο ὑπὸ θαλερῶν βρύων. Παρὰ τὴν κλίνην, μικρὰ τράπεζα ἔφερε λυχνίαν, καὶ ἔλειπον μὲν οἱ τάπητες, ἀλλὰ τὸ πάτωμα ἔστιλβεν ὡς κάτοπτρον. Ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τοῦ κατόπτρου ἐκρέμαντο ἀφ' ἑνὸς μὲν μικρογραφίαι τινὲς τῆς μαρκησίας, ἃς εἶχε θρησκευτικῶς διατηρήσει ἡ Μαγδαληνή, ἀφ' ἑτέρου δὲ σανίδες τινὲς κινηταὶ φέρουσαι βιβλία, ἀπεξηραμένα ἄνθη, φυτὰ καὶ μέταλλα ἐκ Βαλτραβὲρ μετενεχθέντα. Τὸ παράθυρον ἔβλεπεν, ὡς εἶπον, πρὸς μέγαν κῆπον, ἐν ᾧ μέγαρον σοβαρὸν καὶ σκοτεινὸν ἐφαίνετο μελαγχολικῶς ῥεμβάζον. Τὸ δωμάτιον τοῦ Μαυρικίου ἦτο κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον διεσκευασμένον, ἀλλ' οὐδὲν ἐν αὐτῷ ἐμαρτύρει ἕξεις ἢ πρόθεσιν ἐργασίας, οὐδὲ περιεῖχεν ἀντικείμενόν τι ὑποδεικνύον ἐλπίδα τινὰ ἢ ἀνάμνησιν. Οἱ τοῖχοι ἦσαν γυμνοί, ἡ δὲ κλίνη, ἄμοιρος παραπετασμάτων, ἐφαίνετο ψυχρὰ καὶ σκληρά.

— Τῇ ἀληθείᾳ, δὲν εἶναι λαμπρὸν τὸ δωμάτιόν σου, εἶπεν ἡ Μαγδαληνὴ ἐγκαθιδρύουσα ἐν αὐτῷ τὸν Μαυρίκιον, ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ τὴν πενιχροτάτην κατοικίαν δυνάμεθα νὰ καλλωπίσωμεν κάλλιον παντὸς θαλαμοστόλου. Αἱ σκέψεις μας καὶ τὰ ὄνειρα, ἡ χαρὰ καὶ ἡ θλῖψις παρέχουσι πολυτέλειαν στολισμοῦ καὶ οἰκοσκευῆς, ἣν οἱ πλούσιοι δὲν γνωρίζουσι, καὶ ἥτις κατ' ἐμὴν γνώμην εἶναι προτιμοτέρα τῶν πλουσίων ὑφασμάτων καὶ τῶν πολυτίμων ξύλων. Ἡ οἰκία ἡ βλέπουσα ἡμᾶς ἐργαζομένους καὶ ἀγαπῶντας, ῥεμβάζοντας καὶ ἐλπίζοντας, μᾶς φαίνεται πάντοτε μέγαρον λαμπρόν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ὀλίγην ἐνεποίησαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μαυρίκιον, ὅστις ἀφοῦ ἔμεινε μόνος, ἤρξατο περιερχόμενος τὸ δωμάτιόν του ὡς λέων ἄρτι κλεισθεὶς ἐντὸς κλωβοῦ. Τέλος ἐξεδήλωσε τὴν ὀργήν του στροβῶν τὰς χεῖρας καὶ κτυπῶν τὴν κεφαλὴν καὶ κυλιόμενος μετ' ἀγρίων κραυγῶν ἐπὶ τῆς κλίνης του. Ἠρώτα δ' ἑαυτὸν διὰ τίνος ἀνάνδρου συγκαταβάσεως, διὰ τίνος ἀκατανοήτου ἀδυναμίας, εἶχεν ἀφήσει τὰ πράγματα νὰ καταντήσωσιν εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ἐμέμφετο δ' ἑαυτῷ μωρίαν καὶ ἐβλασφήμει τὸ ὄνομα τῆς ἐξαδέλφης του. Ἐν τούτοις ἡ Μαγδαληνὴ κατέτασσε τὰ χρώματά της καὶ τοὺς χρωστῆρας, εὔθυμος οὖσα ἐν τῇ νέᾳ αὐτῆς θέσει ὡς ἐὰν μὴ ἐγνώρισεν ἄλλην, ἐπαιρομένη δ' ἐπὶ τῇ πενίᾳ μᾶλλον ἢ ἄλλοτε ἐπὶ τῷ πλούτῳ ὅτε εἰσῆλθεν ὡς κυρία εἰς Βαλτραβὲρ μετὰ τὸν θάνατον τῆς μαρκησίας. Ἡ Ὄρσολα εἰργάζετο καὶ αὐτή, πλύνουσα καὶ καθαρίζουσα καὶ ᾄδουσα ἅμα ᾄσμά τι τοῦ τόπου της. Μετὰ μίαν ὥραν ὁ Μαυρίκιος ἐξῆλθεν. Ἡ φωνὴ τῆς Ὄρσολας, ἣν διὰ τοῦ διαφράγματος ἤκουεν, ηὔξανε τὴν ἀγανάκτησιν αὐτοῦ. Περιεπλανήθη λοιπὸν ἐν τῇ πόλει μέχρις ἑσπέρας, οὐδ' αὐτὸς γινώσκων ποῦ ἐπορεύετο, οὐδὲ φροντίζων. Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ἡ τύχη τὸν ἔφερε καὶ πάλιν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἀστραπαὶ διέσχιζον τὰ νέφη, βρονταὶ δὲ ἠκούοντο καὶ μεγάλαι σταγόνες βροχῆς ἔπιπτον ἤδη. Ὁ Μαυρίκιος, ὅστις δὲν εἶχε πράγματι ἄλλο καταφύγιον τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν Βαβυλωνίας οἰκήματός του, ἀπεφάσισε τέλος νὰ καταφύγῃ εἰς αὐτό. Ἡ Ὄρσολα τὸν περιέμενεν, ἐξεπλάγη δ' ἐπὶ τῇ ὠχρότητι αὐτοῦ. Τὰ χείλη του ἦσαν πελιδνά, οἱ δ' ὀφθαλμοί του ἔλαμπον ὡς ἐκ πυρετώδους λάμψεως. Ἡ ἀγαθὴ κόρη σπουδαίαν αἰσθανομένη ἀνησυχίαν, ἠθέλησε νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἐσυνείθιζε νὰ κοιμᾶται ἀργά, ἀλλ' αὐτὸς τὴν ἀπέκρουσε μετ' ἀθυμίας καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον. Καθήσας δὲ παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον ἤκουσε μέχρι πρωΐας τὸν ἄνεμον βοῶντα, προσβλέπων τὸν οὐρανὸν τὸν ἧττον τῆς ψυχῆς του ζοφερὸν καὶ θυελλώδη. Ὅτε δὲ κατεκλίθη εἶχε πυρετὸν καὶ τὸ πρωὶ παρελήρει.

Περιῆλθε δὲ εἰς κίνδυνον θανάτου. Ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος, ὁ δυστυχὴς νεανίας δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς τὸ βλέμμα τῆς ἀπηνοῦς ἐκείνης συντρόφου, ἣν δὲν ἐνόμιζε τοσοῦτον πλησίον οὖσαν· ὡς δὲ ὁ δὴν Ζουὰν ὅτε ἤγγισε τὴν μαρμαρίνην χεῖρα, ὁ Μαυρίκιος ἔμεινε κεραυνόπληκτος. Ἡ βοήθεια τῆς ἐπιστήμης, ἡ νεότης καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου αἱ περιπαθεῖς τῆς Μαγδαληνῆς καὶ τῆς Ὄρσολας φροντίδες ἐπανέφερον αὐτὸν κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ζωήν. Αἱ δύω νέαι διηγωνίσθησαν πρὸς ἀλλήλας περὶ τῆς δόξης τοῦ νὰ σώσωσιν αὐτόν, νομίζω δ' ὅτι οὐδέποτε μήτηρ ἀπέδειξε πρὸς τὸν πάσχοντα υἱόν της μείζονα ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην. Αἱ νόσοι

δὲν εἶναι, ὅσον νομίζεται, κακαί, ἀλλ' ἔχουσι καὶ τὰ καλά των, ἔστω καὶ μόνον διδάσκουσαι ἡμᾶς νὰ ἐκτιμῶμεν τὴν ἀγάπην τῶν πεφιλημένων ὄντων. Ἐκτὸς τούτου ἔχουσι καὶ τοῦτο, ὅτι καταβάλλουσι τὰ φαῦλα πάθη καὶ πραΰνουσι τὰς σκληρυνθείσας καρδίας, κάμπτουσαι ὡς κλάδον ἰτέας τὰς ἀδαμαστοτέρας φύσεις. Οὕτως, ὁ τρομερὸς Μαυρίκιος, ὁ τοσοῦτον παροργισθεὶς ὅτε ἦτο ὑγιὴς ἀναγκαζόμενος νὰ ζήσῃ, ἐδέχετο τώρα ὡς κεχαλινωμένος ἀμνὸς τὰς περιποιήσεις τῶν δύο γυναικῶν, πλειστάκις δ' ηὐχαρίστησε διὰ βλέμματος συμπαθοῦς τὴν παρ' αὐτῷ καθημένην Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὄρσολαν. Ἡμέραν τινὰ ἰδὼν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του κρεμαμένην εἰκόνα τοῦ πατρός του, ὑπὸ τῆς μαρκησίας ζωγραφηθεῖσαν ἓν ἔτος πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἱππότου, τὴν ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας καὶ τὴν ἠτένισεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ἐκφράζων αὐτῇ μετὰ δακρύων διὰ συγκινητικωτάτων λόγων τὴν λύπην αὐτοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν. Ἄλλην ἡμέραν εἶδεν ἐπὶ τῆς καμίνου κιβώτιον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε παρατηρήσει προτοῦ. Ἡ ἀνάῤῥωσις εἶναι, ὡς γνωστόν, κατάστασις ὁμοιάζουσα παραδόξως πως πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ παρουσιάζουσα τὴν αὐτὴν ἀδυναμίαν τῶν ὀργάνων, τοὺς αὐτοὺς παιδαριώδεις ἐνθουσιασμούς, τὴν αὐτὴν πολυπραγμοσύνην, ἣν τὸ ἐλάχιστον διεγείρει ἢ διασκεδάζει. Ὁ Μαυρίκιος ἐζήτησε τὸ κιβώτιον, ἀνέῳξεν αὐτὸ καὶ ἀνεγνώρισε συμμέτρως κείμενα ἐπὶ πρασίνου βελούδου τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα μετὰ τοῦ πατρός του μετεχειρίζετο ἄλλοτε εἰς τὴν ξυλογραφικήν.

— Φεῦ! εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθην νὰ σώσω ἐκ τῆς πατρῴας περιουσίας σου. Ἐνόμισα ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστηθῇς βλέπων τὰ ἐργαλεῖα ταῦτα, καὶ ὅτι θὰ μ' εὐχαριστήσῃς ἴσως διότι δὲν τὰ ἄφησα εἰς ξένας χεῖρας.

— Ναί, ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ Μαυρίκιος, (πρῶτον ἤδη ἐκάλει αὐτὴν ἀδελφήν, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ ὠχρίασε καὶ ἐταράχθη), ναί καλὰ ἔκαμες. Ἀνοίγων τὸ κιβώτιον τοῦτο ἐνόμισα ὅτι εἶδον ἐξερχόμενον αὐτοῦ τὸ φάσμα τῶν νεανικῶν μου χρόνων.

— Ὅταν συλλογίζομαι, προσέθηκεν ἡ Ὄρσολα, ὅτι μὲ αὐτὰ τὰ ἐργαλεῖα ὁ κύριος ἱππότης ἔβγαζε τὸ ψωμί του εἰς τοὺς ἀπίστους! Ὁ κύριος ἱππότης ὅπου ἦτον τέτοιος ἀφέντης! Ποιὸς θὰ τὸ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὸς μὲ τὰ ἄσπρα του τὰ χέρια ἔφτιανε παιγνίδια 'σάν πως δὲν εἶχε κάμει ἄλλην δουλειὰν ὅλην του τὴν ζωήν! Σὰν πτωχὸς ἐδούλευε καὶ δὲν τὸν ἔμελε διόλου. Νὰ ἄνθρωπος χωρὶς περηφάνεια! τί ἄνθρωπος μὰ τὴν ἀλήθειαν!

— Ναί, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, ἦτο γενναία καρδία.

— Ἀμ ἡ κυρία μαρκησία, ἀνέκραζεν ἡ Ὄρσολα, βέβαια πολλὴν ὥραν δὲν θὰ ἐπερίμενεν ἔξω ἀπὸ τὴν Παράδεισον. Νὰ συλλογίζωμαι ἐγὼ πῶς μία τέτοια κυρία ποῦ εἶχε 'πάγει 'ς τὸ Παλάτι, ἐζωγράφιζεν ὅλους αὐτοὺς τοὺς Γερμανούς, ποῦ ἄλλο δὲν 'ξεύρουν παρὰ νὰ πίνουν μπίρα καὶ νὰ τρώγουν ξυνὸ λάχανο, ἐνῷ ἠμποροῦσε νὰ ζήσῃ ὅπως ἤθελε! Γυναῖκα ποῦ ἦτον καὶ αὐτή!

— Ναί, εἶπεν ἡ Μαγδαληνή, ἦτο εὐγενὴς ψυχή.

— Σὰν τὴν ἐδικήν σας, ἀπεκρίθη ἡ Ὄρσολα ἀσπαζομένη μετὰ σεβασμοῦ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων τῆς Μαγδαληνῆς. Ὡς ἄνθρωπος ἀκούων μῦθον χωρὶς νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀλληγορουμένης ἠθικῆς ἐννοίας, ὁ Μαυρίκιος ἤκουε τὰ λεγόμενα καὶ δὲν ἐσκέπτετο ὅτι περιεῖχον ἴσως συμβουλήν τινα πρὸς αὐτόν, καθότι ἐν τῇ ἀναῤῥώσει τὸ πρὸ πάντων τερπνὸν εἶναι ἡ τελεία λήθη, ἡ παντελὴς ἔλλειψις πάσης περὶ τοῦ μέλλοντος φροντίδος. Μὴ δυνάμενοι εἰσέτι νὰ ἴδωμεν πέραν τῆς παρούσης ὥρας, περιοριζόμεθα ἐντελῶς εἰς τὸ αἴσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως, αἰσθανόμεθα ὅτι ζῶμεν καὶ τοῦτο μᾶς ἀρκεῖ. Δυστυχῶς ἡ τοιαύτη τερπνὴ κατάστασις δὲν διαρκεῖ, κατ' ὀλίγον δ' ἀνακτῶμεν τὴν ὑγείαν καὶ μετ' αὐτῆς τὸ ἄχθος τῆς ζωῆς.

Καίτοι ἐκτὸς κινδύνου ὢν καὶ σχεδὸν ἐντελῶς ἀναῤῥώσας, ὁ Μαυρίκιος ἦτο ὅμως εἰς ἄκρον ἀδύνατος, εἴτε δὲ ἐπειδὴ ἡ κατάστασις του ἔχρηζεν εἰσέτι ἀδιαλείπτου φροντίδος, εἴτε ὅπως φαιδρύνωσι καὶ διασκεδάσωσιν αὐτόν, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα διῆγον παρ' αὐτῷ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου. Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὑπείκουσα ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε μεταφέρει εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐξαδέλφου της τὸ ἐργαστήριόν της, εἰργάζετο δὲ τὴν ἡμέραν ὅλην καὶ δὴ ἐνίοτε καὶ τὴν νύκτα ζωγραφοῦσα καὶ κεντῶσα, ἐνῷ ἡ Ὄρσολα ἔπλεκεν ἢ ἔῤῥαπτε. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ θέα αὕτη εἶχε τέρψει τὸν Μαυρίκιον, ἀλλ' ἡ ἀῤῥωστία τῆς καρδίας του καὶ τοῦ νοῦ ἀνεζωπυρεῖτο καθ' ὅσον ἐβελτιοῦτο ἡ ὑγεία του, ἠγανάκτει δὲ κρυφίως ἐπὶ τῇ στοργῇ τῶν δύο γυναικῶν, αἵτινες δὲν ἀπεμακρύνοντο πλέον τῆς κλίνης του. Ἡ συνείδησις τῶν καθηκόντων του καὶ τῶν ὑποχρεώσεών του τὸν ἐπίεζε πρὸς τούτοις ὡς θυελλώδης ἀτμόσφαιρα, μετὰ τρόμου δὲ ἤκουε τὴν ὑπόκωφον τῆς εἱμαρμένης του φωνήν, ἥτις ἐφαίνετο αὐτῷ ὡς ἡ ἀπομεμακρυσμένη βοὴ πλημμυριζούσης θαλάσσης.

Ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν ἐφαίνετο βαθέως κοιμώμενος, ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὄρσολα καθήμεναι παρὰ τὴν τράπεζαν, συνωμίλουν χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἐργαζόμεναι ὑπὸ τὸ ἀμυδρὸν τῆς λυχνίας φῶς.

— Τὸ καϋμένο τὸ παιδί! ἔλεγεν ἡ Ὄρσολα ἕλκουσα τὴν βελόνην της, δὲν λυποῦμαι τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐκόστισε. Καὶ τὸ τελευταῖόν μου φόρεμα θὰ ἔδιδα δι' αὐτόν. Ὅπως

καὶ ἂν ἦναι, ἐξωδεύσαμεν ὅ,τι εἴχαμεν καὶ οὔτε δύο δραχμὰς δὲν ἔχομεν εἰς τὸ σπίτι.

— Ἔννοιά σου, Ὄρσολα. Ἕως αὔριον τελειόνω χωρὶς ἄλλο αὐτὴν τὴν τεϊοθήκην, ἡ ὁποία δὲν μοὶ φαίνεται ἄσχημος. Κύτταξε πῶς τὴν ἐστόλισα μὲ ἄνθη καὶ μὲ πτηνά! Ἐλπίζω νὰ τὴν πωλήσω εἰς τὸ κατάστημα, ὅπου ἠγόρασαν τὰ δύο μου ἀλεξίπυρα. Ἐκτὸς τούτου ἐτελείωσα δύο σακκίδια ἀρκετὰ εὔμορφα, θὰ τὰ προσφέρωμεν μαζὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους· ἀκούω ὅτι τὰ τοιαῦτα χειροτεχνήματα ὑπερτιμῶνται εἰς Παρισίους. Ἐὰν πάλιν δὲν κατορθώσω τίποτε, ἔχω μερικὰ δακτυλίδια καὶ ἄλλα πολύτιμα· θὰ τὰ στείλωμεν ἐκεῖ ὅπου ἐστείλαμεν καὶ τοὺς ἀδάμαντάς μου.

— Καὶ τὰ σκουλαρίκιά μου καὶ τὸν χρυσόν μου τὸν σταυρόν, εἶπεν ἡ Ὄρσολα. Πάει καλά, κυρία, ἀλλὰ δουλεύεις ὅλην τὴν νύκτα καὶ φοβοῦμαι πῶς θὰ χαλάσῃς τὰ εὔμορφά σου τὰ μάτια καὶ θὰ χάσῃς καὶ τὴν ὑγείαν σου.

— Καλὰ καλά, ἀπήντησε μειδιῶσα ἡ Μαγδαληνή. Εἶμαι δυνατὴ καὶ ἡ ἐργασία ποτὲ δὲν βλάπτει. Ἡ μαρκησία μ' ἔλεγε πολλάκις ὅτι ποτὲ δὲν ἦτο τόσον καλὰ ὅσον εἰς Νυρεμβέργην. Εἰργάζετο καὶ ἐκείνη νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὅμως σὲ βεβαιῶ ὅτι τὰ 'μάτια της ἦσαν ὡραιότατα ἀκόμη ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου της. Συλλογίσου καὶ αὐτό, Ὄρσολα, ὅτι θὰ ἔχω καθῆκον νὰ διπλασιάσω τὰς προσπαθείας μου χάριν τοῦ ἀγαπητοῦ μας ἀσθενοῦς. Ἡ ἀνάρρωσίς του θὰ εἶναι ἴσως μακρά, ἐὰν δὲ δὲν τοῦ κάμωμεν ὅλας τὰς ἀναγκαίας περιποιήσεις, πῶς θὰ μετανοοῦμεν ἔπειτα, καὶ τί θὰ εἴπῃ καὶ ὁ Μαυρίκιος, ὁ ὁποῖος χάριν ἡμῶν ἀπεφάσισε νὰ ζήσῃ.

— Ναί, ἀνέκραξε τότε ἡ Ὄρσολα, ρίπτουσα περιπαθὲς πρὸς τὸν κοιμώμενον Μαυρίκιον βλέμμα, ναί, εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἔδειξε μεγάλην καλωσύνην. Ποιὸς θὰ τὸ πιστεύσῃ ὅτι ἤθελε νὰ τραβήξῃ μιὰ πιστολιὰ καὶ νὰ σκοτωθῇ, καὶ διὰ τὸ χατῆρί μας δὲν ἐσκοτώθηκε. Τί ὑπερηφάνειαν ποῦ εἶχε ὅταν περιπατούσαμεν μαζί του εἰς τοὺς δρόμους! Καὶ θὰ ἰδῇς δουλειὰ ποῦ θὰ σοῦ κάμνῃ ὅταν γείνῃ καλά, καὶ μὲ πόσην χαρὰν θὰ δουλεύῃ διὰ 'μᾶς. Ἄγγελος εἶναι, κυρία Μαγδαληνή, ἄγγελος τοῦ Θεοῦ! Ἐγὼ πάντοτε σᾶς τὸ ἔλεγα.

Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἐκοιμᾶτο, ἀλλ' ἤκουε τὰ πάντα. Τὴν ἐπαύριον ἠγέρθη τῆς κλίνης, ἀνεδέχθη δ' ἐπὶ τέλους τὸ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ καθῆκον, ἀλλ' ἤθελεν ἀπατηθῇ τις ἀποδίδων τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἐξέγερσιν τῆς θελήσεώς του εἰς αἴσθημα εὐγνωμοσύνης ἢ ἀγάπης.

Ὁ Μαυρίκιος μετὰ τῆς ὑγείας ἀνέκτησε τὴν προτέραν τραχύτητα, ἡ δ' ἀφοσίωσις τῶν δύο εὐγενῶν πλασμάτων τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὸν τελευταῖον αὐτῶν ὀβολὸν δαπανησάντων, τὸν ἠρέθιζεν ἀντὶ νὰ τὸν συγκινήσῃ, ἀλλ' ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν ὑπερηφάνειαν ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀρετήν, καὶ κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην ἡ ὑπερηφάνεια κατώρθωσε τὸ θαῦμα, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ πραγματοποιήσῃ μόνη ἡ ἀρετή.

Ἦτο ἕτοιμος ἄνευ ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄνευ δισταγμοῦ, ὡς ἄνθρωπος γενναῖος, ὅστις πορεύεται πρὸς τὸν τόπον τῆς μονομαχίας ἐξ ἀνάγκης μᾶλλον ἢ ἐκ πεποιθήσεως. Ἀλλὰ τί νὰ ἐπιχειρήσῃ; Νὰ κατασκευάσῃ παιγνίδια καὶ καρυοκατάκτας; τοῦτο ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ ἐν Νυρεμβέργῃ, τῇ πατρίδι τῶν ἀθυρμάτων. Νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ξυλογλυπτικήν; Δύσκολον τὸ πρᾶγμα. Εἰς τοὺς ὀκνηροὺς ἡ ὁδὸς ἡ εἰς τὴν ἐργασίαν ἄγουσα φαίνεται πάντοτε πλήρης προσκομμάτων. Ἄλλως τε εἶχε παραμελήσει πρὸ πολλοῦ τὴν τέχνην ταύτην καὶ πιθανῶς λησμονήσει αὐτήν. Περὶ διανοητικῆς δὲ ἐργασίας οὐδὲ νὰ σκεφθῇ τὸ παράπαν ἠδύνατο. Δὲν λέγω ὅτι ἦτο ἀνίκανος πρὸς τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας, ἣν μετέρχονται τὴν σήμερον μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας, ἀλλὰ δυστυχῶς κατὰ τὴν ἐποχήν, περὶ ἧς πρόκειται, τὰ γράμματα εἶχον εἰσέτι γόητρόν τι, ἡ δὲ δυσχερεστέρα τῶν τεχνῶν δὲν εἶχε γείνει εἰσέτι τὸ εὐκολώτατον τῶν ἐπιτηδευμάτων. Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ Μαυρίκιος δὲν ἤθελε διστάσει, ἡμεῖς δ' ἠθέλομεν ἔχει ἕνα ἔτι μέγαν συγγραφέα. Ἡ ἐν καιρῷ ἄφιξις εἶναι ἓν τῶν μεγάλων τοῦ βίου μυστηρίων.

Μὴ γινώσκων τί ν' ἀποφασίσῃ, ὁ Μαυρίκιος συνεβουλεύθη τὴν ἐξαδέλφην του. Ἡ δὲ νεᾶνις ἀπεκρίθη·

— Διατί σπεύδεις; οὐδὲν ἐπείγει. Εἶσαι εἰσέτι ἀδύνατος. Ἀνάλαβε τὰς δυνάμεις σου καὶ τότε βλέπομεν. Ἀρκεῖ νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι εἶμαι ὑπὸ τὴν προστασίαν σου, δὲν ζητῶ ἄλλο τίποτε. Μὴ ἀνησυχῇς, εἶμαι δυνατὴ καὶ ἔχω θάρρος, θὰ ἐργασθῶ δὲ εὐχαρίστως ὑπὲρ σοῦ, ἕως οὗ δυνηθῇς νὰ ἐργασθῇς σὺ ὑπὲρ ἐμοῦ μετὰ χαρᾶς. Δὲν ἔχω δίκαιον, ἀδελφέ;

Ὁ ἀναγνώστης ἐννοεῖ ὅτι οἱ τοιοῦτοι λόγοι δὲν ἠδύναντο ἢ νὰ ἐρεθίσωσιν ἔτι μᾶλλον τὴν ὑπερηφάνειαν τοῦ Μαυρικίου. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἡ τύχη ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ θεία Πρόνοια, ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς Μαγδαληνῆς, κατώρθωσε νὰ φέρῃ τὸν νεανίαν ἐπὶ τῆς μόνης ἀνοικτῆς αὐτῷ ὁδοῦ.

[Ἕπεται συνέχεια] ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ.

ΕΝΤΟΜΟΦΑΓΑ ΦΥΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἐντομοφάγα, ἐντομοβόρα ἢ σαρκοφάγα φυτὰ ὠνομάσθησαν εὐάριθμά τινα φυτά, ἀνήκοντα εἰς διαφόρους οἰκογενείας τοῦ φυτικοῦ βασιλείου, ἐπιτήδεια πρὸς τὸ συλλαμβάνειν διὰ τῶν ἰδιαζόντως ὠργανωμένων φύλλων των ἔντομα, διακρατεῖν αὐτά, φονεύειν, διαλύειν εἶτα, καὶ τέλος καταναλίσκειν ὡς τροφήν. Ἡ περίεργος αὕτη ἰδιότης τῶν φυτῶν τούτων παρετηρήθη καὶ ὑπὸ

τῶν βοτανικῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἀλλ' ἁπλῶς παρετηρήθη τὸ φαινόμενον καὶ περιεγράφη, δὲν ἐσπουδάσθη δὲ ἀκριβῶς, οὔτε ἐδόθη αὐτῷ ἡ προσήκουσα σημασία καὶ ἐξήγησις.

Τὰ ἐντομοφάγα φυτά, ἀνήκοντα πάντα εἰς οἰκογενείας τῶν τελειοτέρων φυτῶν, τῶν φανερογάμων, δὲν ὑπερβαίνουσι τὰ εἴκοσι γένη, ἅτινα καὶ πάντα ἐσπουδάσθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς. Μεταξὺ τῶν ἀσχοληθέντων δὲ εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῶν ἐπιστημόνων τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ διάσημος Δάρβιν, ὁ μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ διορατικότητος καὶ ἐπιμονῆς δεκαπενταετίαν ἐπὶ τοῦ περιέργου τούτου φαινομένου ἀσχοληθείς.

Πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν περὶ τῆς ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρξεως τοιούτου τινὸς ἐντομοφάγου φυτοῦ καὶ παρ' ἡμῖν ἐν Ἑλλάδι, καθὰ ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Κόσμῳ» ὁ παρ' ἡμῖν βοτανικὸς κ. Χελδράϊχ, θέλομεν προσπαθήσει νὰ δώσωμεν ἐξηγήσεις τινὰς ἐπὶ τοῦ φυσιολογικοῦ τούτου φαινομένου, κατὰ τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἐδημοσίευσεν ὁ Δάρβιν ἐν ἰδίῳ συγγράμματι «Περὶ τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν». Πρὸς τοῦτο ἂς λάβωμεν ἓν τῶν φυτῶν τούτων, τὴν *Δροσεράν*.

Τὸ καλλιώνυμον τοῦτο φυτὸν (ἰδίως δὲ ἡ **Drosera intermedia**) εἶνε τὰ μάλιστα διαδεδομένον εἰς τὰς πλείστας χώρας τῆς γῆς, φύεται δὲ ἐπὶ τῶν ἑλωδῶν χωρίων ἀγεληδόν. Εἶνε φυτὸν σμικρότατον, δὲν ἔχει πρὸ τῆς ἀνθήσεως κορμόν, τὰ δὲ φύλλα του εἶνε σμικρά, σπαθοειδῆ, διατεταγμένα ἀστεροειδῶς πλησίον τῆς ῥίζης. Ἐκ τοῦ μέσου τῶν φύλλων περὶ τὸ μέσον τοῦ θέρους ἀναπτύσσεται μίσχος τις λεπτοφυής, παράγων περὶ τὰ 4—8 λευκὰ ἄνθη. Τὸ ἰδιάζον δὲ παρὰ τῷ φυταρίῳ τούτῳ εἰσὶ τὰ φύλλα.

Ταῦτα ἔχουσι χρῶμα ὀρφνοέρυθρον, ἕνεκα διαφόρων ἐπ' αὐτῶν οὕτως ἐχρωσμένων τριχῶν καὶ ἀδένων, ἐπικαλυπτόντων πυκνῶς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν. Οἱ ἀδένες δὲ οὗτοι ἐπικαθήμενοι ἐπὶ τοῦ ἄκρου λεπτοτάτων τριχῶν ὁμοιάζουσι πρὸς καρφίδας σμικροτάτας ἐμπεπηγμένας ἀφθόνως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν φύλλων. Αἱ κεφαλαὶ τῶν καρφίδων τούτων, ἤτοι οἱ ἀδένες, ἐκκρίνουσιν ὑγρόν τι ἰξῶδες τὴν ὑφήν, λάμπον ἐν τῷ φωτὶ τοῦ ἡλίου, ὅπερ ἀναλυθὲν χημικῶς κατεδείχθη ὡς συνιστάμενον ἐξ ὀξέος τινὸς καὶ ἐξ ἑτέρου τινὸς ὑγροῦ ἀναλόγου τῇ πεψίνῃ τοῦ ἀνθρωπίνου στομάχου. Πλὴν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ὑγροῦ τούτου ἔχουσιν οἱ ἀδένες καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ ἀπορροφῶσι διαλελυμμένας ἀζωτούχους οὐσίας.

Ἐὰν θίξωμεν τοὺς ἀδένας τούτους διὰ σώματός τινος παρατηροῦμεν κίνησίν τινα καὶ αἰσθητικότητα αὐτῶν. Ἐν πρώτοις ἀλλοιοῦται τὸ χρῶμα τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου ὑπερύθρου ὑγροῦ, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον κάμπτονται οἱ στειλεοὶ τῶν τριχῶν τῶν περὶ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ φύλλου.

Περιμείνωμεν νῦν νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ φύλλου ἔντομόν τι οἱονδήποτε· διότι τὰ ἔντομα, δελεαζόμενα ὑπὸ τῆς λάμψεως τῶν ἀδένων καὶ ἐκλαμβάνοντα αὐτὴν ὡς νέκταρ, ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν φύλλων τούτων, ἀλλ' ἀντὶ νέκταρος ἀνοίγεται τάφος ἐν ᾧ βυθιζόμενα μάτην παλαίουσι κατὰ τοῦ θανάτου.

Εὐθὺς ἅμα ἔντομόν τι ἐπικαθήσῃ, συγκολλῶνται οἱ πόδες αὐτοῦ διὰ τοῦ ἰξώδους ὑγροῦ τῶν ἀδένων. Τὸ ἔντομον ἀγωνιζόμενον νὰ διαφύγῃ προσκολλᾶται καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀδένων, οὕτω δὲ μετὰ βραχὺν χρόνον ἀδυνατεῖ νὰ κινηθῇ ἀπὸ τοῦ μέσου μέρους τῶν φύλλων καὶ θνήσκει ἀποφρασσομένων τῶν στομάτων τῶν τραχειῶν τοῦ σώματος αὐτοῦ δι' ὧν ἀναπνέει. Συγχρόνως δὲ μὲ τὴν ἐπιθανάτιον τοῦ ἐντόμου ἀγωνίαν, οἱ περὶ αὐτὸ ἀδένες ἄρχονται κατὰ μικρὸν καμπτόμενοι πρὸς τὸ μέσον τοῦ φύλλου καὶ ἅπτονται τοῦ θνήσκοντος. Τούτους ἀκολουθοῦσιν οἱ περὶ τὰ χείλη τοῦ φύλλου, τέλος δὲ καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ χείλη τοῦ φύλλου ἀναστρεφόμενα καὶ συμπλησιάζοντα ἄλληλα, σχηματίζουσι τὸ φύλλον εἰς εἶδος ἀσκοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου προβάλλουσιν ἀδένες περιέχοντες πεψίνην, καὶ ἐγκλείεται σῶμα ἀζωτοῦχον, τὸ τεθνεὸς ἔντομον.

Ἐν τῷ ἀσκῷ τούτῳ τὸ ἔντομον διὰ τῶν βλεννωδῶν τῶν ἀδένων οὐσιῶν διαλύεται, πλὴν τῶν ἀδιαλύτων συστατικῶν τοῦ σώματός του, τὸ δὲ διαλυθὲν ὑγρὸν ἀπορροφώμενον, χρησιμεύει ὡς τροφὴ τῶν φύλλων. Τέλος μετὰ τὴν ἀπορρόφησιν τὸ φύλλον ἁπλοῦται, οἱ ἀδένες ἀναστηλοῦνται, καὶ οὕτω ἐπανέρχεται εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ θέσιν.

Ὁ Δάρβιν ἐξετάσας καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν φύλλων ἐπὶ ἄλλων οὐσιῶν εὗρεν ὅτι καὶ γάλα καὶ οὖρον καὶ λεύκωμα ᾠῶν καὶ σαρκία προβάτου καὶ χόνδρος καὶ αὐτὰ τὰ τεμάχια τῶν ὀστῶν διελύοντο ἐντὸς τῶν φύλλων διὰ τοῦ ὑγροῦ τῶν ἀδένων.

Τοιαύτη εἶνε ἡ περιγραφὴ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἓν τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν, ἡ *Δροσερά*, καταπίνει τὰ ἔντομα. Πλὴν ὅμως ταύτης καὶ πολλὰ ἄλλα, ὡς εἴπομεν, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἢ παραπλησίου τρόπου συλλαμβάνουσι τὰ ἔντομα οἷα π. χ. *Διόνη ἡ μυιόθηρ*.[1]

Οὕτω διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ Δάρβιν αἱ γνώσεις τῆς φυτολογίας περὶ τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν ἀνευρύνθησαν, καὶ ὁ ἰδιάζων τρόπος τῆς τροφῆς αὐτῶν κατὰ τὰς ἐξηγήσεις τοῦ Δάρβιν ἐγένετο δεκτὸς γενικῶς παρ' ὅλων τῶν βοτανικῶν.

Ἀλλ' ὁ Δάρβιν συνήθως δὲν ἐργάζεται χάριν ξένων συμφερόντων. Αἱ ἐνασχολήσεις του ἐπὶ

1. Ἐγχειρίδ. Φυσ. Ἱστορίας. Ἐκ τοῦ γερμ. ὑπὸ Σ. Μηλιαράκη. Ἔκδ. β', σελ. 231.

τῶν φυτῶν τούτων ἔτεινον πρὸς ἀναζήτησιν νέων ἀποδείξεων ὑπὲρ τῆς θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Οὕτω δὲ ἐξήγησε τὰς λεπτὰς διευθετήσεις τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐντομοφάγων φυτῶν ὡς ἀναγκαίως ἀναπτυχθείσας κατὰ τὴν ἔλλειψιν ἀφθόνου ἀζωτούχου τροφῆς ἀπὸ τοῦ ἐδάφους, ὅτε τὰ διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς εὔθετα γενόμενα φύλλα τῶν φυτῶν πρὸς σύλληψιν καὶ ἀπορρόφησιν τῶν ἐντόμων ἀνεπλήρωσαν ταύτην. Ἕνεκα τούτου βλέπομεν αὐτὸν ἐπανειλημμένως τῇδε κἀκεῖσε ἐκφραζόμενον, ὅτι ἡ σύλληψις τῶν ἐντόμων ὑπὸ τῶν φυτῶν τούτων οὐ μόνον εἶνε ὠφέλιμος αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία, ὡς ἐκ τοῦ ἐλλειποῦς σχηματισμοῦ τῶν ῥιζῶν των ἢ τοῦ ἐλλιποῦς εἰς τροφὴν ἐκ βρύων ἐδάφους, ἐν ᾧ τὰ φυτὰ ταῦτα φύονται.

Κατὰ τῆς ἐξηγηματικῆς ταύτης ἰδέας ἐρρίφθησαν πολλαὶ ἀντεγκλίσεις, μέχρι σήμερον δὲ αἱ πειραματικαὶ ἔρευναι καὶ αἱ συζητήσεις ἐξακολουθοῦσι. Μὴ σκοποῦντες νὰ μεταφέρωμεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῶν ἐπιστημονικῶν μαχῶν παραθέτομεν μετάφρασιν τῆς ἀνακοινώσεως τοῦ κ. Χελδράϊχ τῆς γραφείσης ἀπὸ Μουζινίτσης τοῦ ὄρους Κόρακος (ἐν Δωρίδι) τῇ 27 Ἰουλίου 1879.

«Τὸ νὰ μὴ ἀποτελῶσιν ἐξαίρεσιν τὰ ἐν Ἑλλάδι εἰς τὰς ἐγνωσμένας τῶν ἐντομοφάγων οἰκογενείας ὑπαγόμενα εἴδη τῶν φυτῶν ἦτο ἐπόμενον. Ἀλλ' ἔλειπον μέχρι τοῦδε ἄμεσοι τὸ γεγονὸς βεβαιοῦσαι παρατηρήσεις. Τελευταῖον, κατὰ τὴν τοῦ ἔτους τούτου βοτανικὴν θερινὴν ὁδοιπορίαν μου ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς βορείας Ἑλλάδος ηὐτύχησα νὰ κάμω ἀποτελεσματικὰς παρατηρήσεις εἰς τὸ φυτὸν ἐκ τοῦ γένους τῆς Λιποφύλλου (Pinguicula), τοῦ μόνου ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χλωρίδι εὑρισκομένων ἐντομοφάγων φυτῶν.

Τὸ φυτὸν τοῦτο εὗρον κατὰ τὸ ἀνώτερον ὅριον τῆς χώρας τῶν ἐλατῶν καὶ εἰς τὴν ἀνωτάτην ὑπάλπειον ζώνην τοῦ ὄρους Κόρακος, εἰς ὕψος 5,500-7000 ποδῶν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν, ἔνθα τὸ φυτὸν φύεται ἐν ὑδρηλοῖς καὶ ἑλώδεσι χωρίοις, καὶ ἔνθα ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω αὐτὸ ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ διατριβήν μου ἀπὸ τῆς 21 μέχρι τῆς 26 Ἰουλίου.

Τὰ ἄνθη τοῦ φυτοῦ τούτου εἰσὶν ὑπόλευκα, τὰ φύλλα λιπώδη (διὸ καὶ θεωρῶ αὐτὸ ὡς ποικιλίαν τῆς Pinguicula hirtiflora (var. floribus pallidis) τῆς ἀπαντώσης ἐπὶ τῶν ὀρέων τῆς Πελοποννήσου, ἧς τὰ ἄνθη ἔχουσι χρῶμα ἀνοικτὸν κυανοῦν.

Ἔχει δὲ ἡ Λιπόφυλλος αὕτη τὴν φυσιογνωμίαν τῶν λοιπῶν εἰδῶν τοῦ γένους τούτου, διὸ ὅπως καὶ ταῦτα, φέρει 6-10 ἐπιμήκη ἀμβλυκατάληκτα πρόσριζα φύλλα, κυκληδὸν διατεταγμένα, ἀφ' ὧν ἐκβλαστάνουσιν οἱ λεπτοφυέστατοι διπλάσιοι τῶν φύλλων κατὰ τὸ μῆκος ποδίσκοι τῶν ἀνθέων, 1-6 τὸν ἀριθμόν.

Τὰ φύλλα της διακρίνονται διὰ τὸ ζωηρὸν αὐτῶν ἀνοικτὸν ξανθοπράσινον χρῶμα. Ἔχουσι στίλβην λιπώδη, εἰσὶν ἱκανῶς παχέα, ἀλλὰ λεπτὰ καὶ μαλθακά. Ἡ ἐπιφάνεια αὕτη τῶν φύλλων, ἰδίως δὲ τῶν φυτῶν τῶν παρὰ τὰ ὕδατα φυομένων ἀφθόνως, καὶ ἐχόντων βλάστησιν ὀργῶσαν, ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ ἀπείρων πτωμάτων ἐντόμων. Πολλάκις ἐμέτρησα μέχρι 10 τοιαῦτα ἔντομα ἐφ' ἑνὸς καὶ μόνου εὐμεγέθους φύλλου, καὶ πόρρωθεν δὲ αἱ ἀστροειδεῖς φυλλάδες θεωρούμεναι ἐφαίνοντο κατάστικτοι ὑπὸ μελανῶν κηλίδων. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ χείλη τῶν φύλλων ἦσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιεστραμμένα. Καὶ ἀπὸ τῶν φύλλων δὲ μικρῶν φυταρίων, ἀνανθῶν εἰσέτι, δὲν ἔλλειπον τὰ ζωάρια.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἐπὶ τῶν φύλλων ἔντομα, ταῦτα ἀνῆκον εἰς διαφορώτατα εἴδη, εἶχον δὲ καὶ διαφορώτατον μέγεθος, ὡς ἐπείσθην μετὰ ἀκριβῆ ἔρευναν. Τινὰ ἦσαν εὐμεγέθη, ἔχοντα μῆκος π. χ. μέχρις 7 χιλιοστομέτρων, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἦσαν μικρότερα. Δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ ὁρίσω καὶ τὰ εἴδη αὐτῶν ἀκριβέστερον· τοῦτο μόνον ἀναφέρω, ὅτι τὰ πλεῖστα εἰσὶν ἐκ τῶν ἐνυδροβίων ἡμιπτέρων καὶ νευροπτέρων, συχνότατα, καθ' ἃ μοὶ φαίνεται, ἐν καταστάσει καμπῶν, εἶτα ἐκ τῶν διπτέρων, ὀλίγιστα δὲ καὶ ἐκ τῶν κολεοπτέρων (ἰδίως μικροὶ σταφυλινίδαι). Τὰ πτώματα δὲ ταῦτα τὰ προσκεκολλημένα ἐπὶ τῶν φύλλων διατηροῦνται εἰς διαφόρους βαθμούς. Τὰ μὲν εἰσὶ δηλ. μᾶλλον, τὰ δὲ ἧττον διαβεβρωμένα καὶ διεφθαρμένα. Ἐνίοτε διέκρινα ἐπὶ τῶν φύλλων σκέλη τινὰ μόνον ἐντόμων προσκεκολλημένα. Ταῦτα ἐναπομένουσιν, ὡς φαίνεται, ὡς ἄπεπτα καὶ καταπίπτουσιν ἢ τυχαίως ῥίπτονται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Καὶ εἰς τὰ ἀπεξηραμένα δὲ δείγματα, ἅτινα διατηρῶ, καταφαίνεται τοῦτο σαφέστατα, διὸ καὶ δύνανται ταῦτα νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μαρτύρια τῶν εἰρημένων· ἐντομολόγοι δ' ἐξ ἐπαγγέλματος θὰ δυνηθῶσιν ἀναμφιβόλως νὰ ὁρίσωσι τὰ πλεῖστα εἴδη τῶν συλλαμβανομένων καὶ εἰς τὰ φύλλα προσκεκολλημένων ἐντόμων.

Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν Λιπόφυλλος τοῦ Κόρακος ἀνήκει πάντως εἰς τὰ κατ' ἐξοχὴν ἐντομοφάγα φυτά, μάλιστα δὲ δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ εἰς τὰ ἀδηφαγότατα».

Σπ. Μηλιαρακης.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΗΣ ΜΗΛΟΥ

Οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ οἱ περὶ τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων τεχνῶν σπουδάζοντες δὲν ἠδυνήθησαν ἔτι νὰ ἀποφανθῶσιν ὁριστικῶς περὶ τοῦ ἀκριβοῦς χαρακτῆρος τοῦ θαυμασίου ἀγάλματος τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ ἀρίστου τούτου προϊόντος τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας, ὅπερ ἀνευρεθὲν ἠκρωτηριασμένον ἄνευ χειρῶν, τῷ 1820 ἐν τῇ νήσῳ

Μήλῳ, ἵσταται νῦν ἀπὸ τοῦ 1834 ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Μουσείῳ τοῦ Λούβρου.

Τῶν ἀρχαιολογούντων τινὲς μὲν λέγουσιν ὅτι τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὸν ἐν τῇ Κνίδῳ τῆς Καρίας ναὸν τῆς Ἀφροδίτης, τινὲς δὲ ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν νῆσον Κῶ. Ἀλλ' ἐὰν περὶ τούτου διαφωνοῦσιν, ὁμοφώνως ὅμως οἱ πάντες σχεδὸν ὁμολογοῦσιν ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ Πραξιτέλους, ὅστις ὡς γνωστὸν μετὰ τοῦ Φειδίου ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τῶν ἀγαλματοποιῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ δι' ὁποίας τινὸς φορᾶς τῶν πραγμάτων κατήντησε τὸ ἀθάνατον τοῦτο μάρμαρον εἰς τὴν Μῆλον; Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἐσαφηνίσθη ἐντελῶς. Πιθανὸν καλλιτέχνης τις ἢ ἕτερος εὐσεβὴς ἄνθρωπος ἐπιθυμῶν νὰ διασώσῃ τῆς θεᾶς τὸ ὁμοίωμα ἀπὸ τῆς ἐπαπειλούσης αὐτὸ διαρπαγῆς καὶ καταστροφῆς, παραλαβὼν αὐτὸ ἐκόμισεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην μακρὰν παντὸς κινδύνου καί το ἔχωσεν ἐν τῇ γῇ· ἢ μᾶλλον νικητής τις παρέλαβεν αὐτὸ μετ' ἄλλων λαφύρων καὶ ἕνεκα εἴτε ναυαγίου εἴτε ἄλλης τινὸς αἰτίας ῥιφθεὶς εἰς τὴν Μῆλον κατέλιπε καὶ αὐτὸ ἐκεῖ, βαθμηδὸν δὲ κατεκαλύφθη ὑπὸ χωμάτων. Τοιαύτη τις εἶνε ἡ τύχη πλείστων ὅσων ἄλλων θαυμασίων τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἐκείνων τοὐλάχιστον, ἅτινα διέφυγον τὴν φθορὰν τῶν δηώσεων καὶ τῆς βαρβαρότητος.

Εἶνε δὲ τὸ ἄγαλμα ἐκ λαμπροτάτου παρίου μαρμάρου ἔχον ὕψος πλέον τῶν δύο μέτρων. Τὸ ἄνω μέρος αὐτοῦ, ὁ κορμός, διασώζεται ἐν ἀρίστῃ καταστάσει, τὸ δὲ κατώτερον καλύπτεται ὑπὸ ποδήρους ἐσθῆτος οὕτως ὥστε μόνον ὁ ἕτερος τῶν ποδῶν φαίνεται. Ἕνεκα δὲ τῆς στάσεως αὐτοῦ καὶ ἔκ τινων συντριμμάτων συνανευρεθέντων μετ' αὐτοῦ, εἰκάζουσιν οἱ ἀρχαιολόγοι ὅτι δὲν ἦτο ἀπρεμονωμένον, ἀλλ' ἀπετέλει μέρος μεγάλου τινὸς συμπλέγματος, ἀποσπασθὲν ἀπ' αὐτοῦ. Καί ποτε δὲ ἤλπισαν ὅτι ἀνεῦρον τὰς ἐλλειπούσας χεῖρας· ἀλλὰ δυστυχῶς πᾶσαι αἱ χεῖρες αἱ νομισθεῖσαι ὅτι ἀνῆκον εἰς αὐτό, δὲν προσαρμόζονται ἀκριβῶς, ὥστε νὰ εἴπῃ τις ἀσφαλῶς ὅτι ἔχει τέλος ἄρτιον τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦ Πραξιτέλους.

Σουηδός τις, καλλιτέχνης ἅμα καὶ πεπαιδευμένος ἀνήρ, Γέσκελ Σαλομᾶν, μέλος τῆς ἐν Στοκχόλμῃ Ἀκαδημείας τῶν Καλῶν Τεχνῶν, κατώρθωσε διὰ πολλῆς μελέτης νὰ ἀναπαραστήσῃ τὰ συμπλέγματα, ὧν πιθανῶς μέρος ἀπετέλει τὸ ἄγαλμα περὶ οὗ ὁ λόγος. Σειρὰ τριῶν καὶ τριάκοντα εἰκόνων, ληφθεισῶν ἐξ αὐθεντικῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων, παριστᾷ τὴν Ἀφροδίτην καθ' ἁπάσας αὐτῆς τὰς στάσεις καὶ θέσεις, ὥστε νὰ καταφαίνεται εὐκόλως ἡ ἀξία καὶ τὰ καθ' ἕκαστα αὐτῶν, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ ἄλλα ἀγάλματα μεθ' ὧν πιθανῶς ἐκόσμει ἡ Ἀφροδίτη αὕτη τὸν ναόν, ἐν ᾧ ἀπελάμβανε τὴν λατρείαν καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀνθρώπων. Τὰς μελέτας του δὲ ταύτας ἐξέθηκεν ἔν τινι τῶν συνεδριῶν τῆς Ἀκαδημείας καὶ ἐξέδωκεν ἐν ἰδίῳ πονήματι, ἐν ᾧ πλείστας ὅσας πολυτίμους πληροφορίας θὰ εὕρωσιν ὁ καλλιτέχνης, ὁ ἀρχαιολόγος καὶ ὁ ἱστορικός.

ΕΝ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΤΟΥ Φ. ΣΟΥΛΙΕ

Ἡμέραν τινὰ ἄγνωστος εἰσελθὼν βιαίως εἰς τὴν ἐν Sceau κατοικίαν τοῦ Φρειδερίκου Σουλιὲ καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτὸν χωρὶς νὰ ἀποκαλυφθῇ·

— Κύριε, τῷ λέγει μετ' ὀργῆς, ὀνομάζομαι ὑποκόμης de Fleury, μὲ εἰσήξατε ἐν τῷ δημοσιευομένῳ κατ' αὐτὰς μυθιστορήματί σας ἀποδίδοντές μοι διαγωγὴν ταραχοποιοῦ. Πρέπει νὰ μοὶ δώσητε ἱκανοποίησιν, ἄλλως θέλω σᾶς καταμηνύσει.

Ὡς ἀπάντησιν πρὸς τοὺς λόγους τούτους ὁ διάσημος μυθιστοριογράφος, ἀτάραχος καὶ γελῶν, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς τραπέζης τὸν κάλαμον καὶ ἐνέβαψεν αὐτὸν εἰς τὸ μελανοδοχεῖον· κατόπιν δὲ προσθέτων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ προσώπου τοῦ μυθιστορήματός του ἓν o καὶ ἓν t ἤλλαξεν αὐτὸ εἰς Fleuryot· ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὸν ἄγνωστον, «ἰδού, εἶπε, κύριε, ὅ, τι δύναμαι νὰ πράξω πρὸς ἱκανοποίησίν σας.»

Ὁ ξένος ἀνέγνωσε καὶ ἀνεγνώρισεν ὅτι ἀληθῶς ἡ ἐπενεχθεῖσα διόρθωσις ἦτο ἡ καλλιτέρα πρὸς αὐτὸν ἱκανοποίησις· ὅθεν χαιρετίσας ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους.

Δὲν παρέρχονται ὀκτὼ ἡμέραι, ἄλλη ἐπίσκεψις πρὸς τὸν Σουλιέ· τὴν φορὰν ταύτην ὁ παρουσιασθεὶς εἶνε κύριος ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μελανείμων, ὅστις ἐφαίνετο κλαίων ἐξ ὀργῆς. Ἀποτεινόμενος δὲ ἀπειλητικῶς πρὸς τὸν Σουλιέ·

— Κύριε, λέγει, ὀνομάζομαι ὑποκόμης de Fleuryot. Μὲ καταστρέφετε, Κύριε, δυσφημοῦντές με ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μυθιστορήματός σας! Ἂν δὲν ἀλλάξητε τὸ ὄνομα, μὲ φονεύετε.

Ὁ Σουλιὲ ἔλαβε πάλιν τὸν κάλαμον καὶ ἤλλαξε τὸ o εἰς e.

— Εἴσθε εὐχαριστημένος, Κύριε; λέγει εἰς τὸν ἄγνωστον.

— Μάλιστα, Κύριε, λέγει εὐγνωμονῶν ὁ κ. de Fleuryot.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ Σουλιὲ λαμβάνει τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν:

Παρίσιοι, τὴν 1845

Φίλε καὶ εὐφυᾶ μυθιστοριογράφε,

Καίτοι δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίζω οὐδὲ τὴν τύχην νὰ γνωρίζωμαι ὑφ' ὑμῶν, σᾶς παρακαλῶ οὐχ ἧττον νὰ δεχθῆτε τὰς εἰλικρινεῖς εὐχαριστίας μου. Χάρις τῷ προσώπῳ τοῦ νέου μυθιστορήματός σας αἱ δυσκολίαι, αἱ ἐμποδίζουσαι τοὺς γάμους μου, ἐξέλιπον. Παρουσιάζετε ἐν αὐτῷ τὸν ὁμώνυμόν μου τόσῳ διασκεδαστικὸν καὶ θαρραλέον, ὥστε ἡ μνηστή μου νομίσασα ὅτι πρόκειται περὶ ἐμοῦ, δὲν ἀνέβαλεν ἐπὶ πλέον τὴν ἀπόφασίν της. Νυμφευόμεθα τὴν προσεχῆ Πέμπτην περὶ τὴν 11ην τῆς πρωΐας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγ. Θωμᾶ d'

Aquin. Συνεχίσατε, παρακαλῶ, τὴν καλωσύνην σας, λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν ἱεροτελεστίαν, ἔνθα θὰ ἔχω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σφίγξω τὴν χεῖρά σας ἐκ καρδίας.

ὑποκόμης de Fleuryet.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

276.

Καθὼς ὑπὸ τοῦ ἀνέμου αἱ μὲν λαμπάδες σβέννυνται, αἱ δὲ φλόγες ἐξάπτονται, οὕτω καὶ ὑπὸ τῆς ἀπουσίας μαραίνονται μὲν οἱ ἔρωτες οἱ χαῦνοι, ἐκκαίονται δὲ οἱ σφοδροί.

277.

Αἱ γυναῖκες, καὶ μὴ ἀγαπῶσαι, πολλάκις νομίζουσιν ὅτι ἀγαπῶσιν. Αἱ πρὸς ἐπιτυχίαν ἐρωτικῆς δολοπλοκίας ἀσχολίαι αὐτῶν, ἡ ψυχικὴ αὐτῶν ταραχή, ἣν διεγείρουσιν αἱ φιλοφροσύναι, ἡ φυσικὴ ῥοπὴ πρὸς τὴν ἡδονήν, ἣν αἰσθάνονται ἀγαπώμεναι, ἡ πρὸς ἀποποίησιν τοῦ πρὸς αὐτὰς ἔρωτος ἀμηχανία πείθουσιν αὐτάς, ὅτι ἐρωτικῶς διάκεινται, ἐν ᾧ καθαυτὸ διαθρύπτονται.

278.

Πολλάκις δυσαρεστούμεθα κατὰ τῶν προξενητῶν, διότι σχεδὸν πάντοτε παραμελοῦσι τὸ συμφέρον τῶν φίλων αὐτῶν, ἐπιδιώκουσι δὲ μόνον τῆς μεσιτείας τὴν ἐπιτυχίαν, ἣν ὡς ἴδιον ἐκλαμβάνουσι κέρδος, νομίζοντες ὅτι τιμῶνται, ἂν εἰς πέρας φέρωσι τὸ ἐπιχείρημα, ὅπερ ἀνέλαβον.

279.

Πολλάκις ὑπερβολικῶς ὁ ἄνθρωπος μεγαλύνει τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῶν φίλων αὐτοῦ, οὐχὶ χάριν εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ πρὸς ἔπαινον τῶν προτερημάτων αὐτοῦ.

280.

Πολλάκις μετὰ χαρᾶς ὑποδεχόμεθα τοὺς ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ κόσμου εἰσερχομένους, οὐχὶ δι' ἄλλον λόγον, εἰμὴ διότι φθονοῦμεν τοὺς ἐν αὐτῷ ἐγκατεστημένους.

281.

Φθονερὸν ἡ ὑπερηφάνεια. Πολλάκις ὅμως τῆς ὑπερηφανείας τὸ πάθος μετριάζει τὸν φθόνον.

282.

Ὑπάρχουσι σεσοφισμένα ψεύδη τοσοῦτον ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν εἰκονίζοντα, ὥστε νομίζεται ἄκριτος ὁ τὸ πιστὸν αὐτῶν προσβάλλων.

283.

Δυσκόλως ὁ ἄνθρωπος σοφῶς ἑαυτὸν συμβουλεύει, ἀλλ' ἔτι δυσκολώτερον ὠφελεῖται ἐκ σοφῆς ἄλλου συμβουλῆς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ζεῦγος νεονύμφων ἐν τῇ πανσελήνῳ τοῦ μέλιτος εὑρισκόμενον, διατρίβει πρὸ τριῶν ἤδη ἡμερῶν ἔν τινι πολίχνῃ τῆς Ἑλβετίας.

— Νὰ σὲ εἰπῶ, εἶπεν ὁ γαμβρὸς ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν θεράποντά του. Οἱ κάτοικοι ἐδῶ μᾶς παρατηροῦν ὡς ἐὰν εἴμεθα ἀξιοπερίεργα τέρατα· δὲν σὲ παρήγγειλα νὰ μὴ εἴπῃς εἰς κανένα ὅτι εἴμεθα νεόνυμφοι, πρὸς ἀποφυγὴν ὀχληρῶν παρατηρήσεων;

— Νὰ ἰδῇς ἀφεντικό, ἐγὼ δὲν εἶπα τίποτε.... μάλιστα ἐπειδὴ ἠθέλησαν νὰ μὲ ψαρεύσουν καὶ ἐκατάλαβα ἐγὼ τὸ νόημά τους, ἔκαμα τὸν κουτὸ καὶ τοὺς εἶπα ὅλο τὸ ἐνάντιον, ὅτι δὲν εἶσθε ἀνδρόγυνο.

***

Ὁ φιλοχρήματος ὑπουργός... εἶπε πρὸς τὸν ζητήσαντα νὰ τὸν διορίσῃ εἰς θέσιν τινὰ καὶ προσφέροντα αὐτῷ ὑπὸ πᾶσαν μυστικότητα δισχιλίας δραχμάς: Δός μου τρισχιλίας καὶ εἰπέ το εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐφ' ὅσον ἡ τοῦ ἀνθρώπου καρδία ζητεῖ τὴν αἰτίαν τῶν δυστυχημάτων της ἐκτὸς ἑαυτῆς, καὶ τὴν αἰτίαν τῆς χαρᾶς της ἐν ἑαυτῇ, οὐδέποτε θὰ φιμωθῇ ὁ συριγμὸς τοῦ ὀφιότριχος φθόνου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ «Χρόνος» ἐδημοσίευσε μακρὰν ἐπιστολὴν ἐκ Κοπεγχάγης περὶ τῆς δανικῆς αὐλῆς, ἐξ ἧς δημοσιεύομεν τὰ ἑπόμενα κατὰ τὴν μετάφρασιν τῆς «Ἡμέρας»: Ἡ ἄφιξις τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλίας συνεπλήρωσε τὴν ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Βερνστὸρφ συνηθροισμένην βασιλικὴν οἰκογένειαν, κατέστησε δ' ἅμα λυπηροτέραν τὴν προσεχῆ διάλυσιν τῆς οἰκογενειακῆς ὁμηγύρεως. Ἡ μεγάλη δούκισσα Μαρία Φεδορόβνα, ἡ πριγκήπισα Δάγμαρ, ὡς καλεῖται ἔτι ἐξ ἀγάπης ἐν τῇ χώρᾳ τῆς γεννήσεώς της, ἀφίχθη πρώτη περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου μετὰ πάντων τῶν τέκνων της, διέτριψε δ' ἔκτοτε ἐπὶ τρεῖς ὅλους μῆνας εἰς τὸν πάτριον οἶκον. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ συνοδεύων αὐτὴν ῥωσσικὸς ἀπόστολος ἠγκυροβόλει εἰς τὸν λιμένα τῆς Κοπεγχάγης. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Αὐγούστου ἦλθεν ἡ πριγκήπισα τῆς Οὐαλίας μετὰ τῶν νεωτέρων αὐτῆς τέκνων, ἐγένετο δὲ δεκτὴ μεθ' οἵων ἡ νεωτέρα ἀδελφή της ἐκδηλώσεων ἀγάπης. Κατ' ἀρχὰς ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα προὐτίθεντο νὰ ἐκλέξωσιν ὡς τόπον διαμονῆς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Φριδενσβόργου, κείμενα εἰς τὰ ἐνδότερα, ἐν μέσῳ τῶν μεγαλοπρεπῶν δασῶν τῆς Ζεελανδίας καὶ παρὰ τὰς ὄχθας τῆς γαληνιαίας λίμνης Ἐσρῶμ. Τὰ ἀνάκτορα εἶναι εὐρύχωρα καὶ κομψῶς ἠυτρεπισμένα. Τὸ κεντρικὸν οἰκοδόμημα, αἱ δύο πτέρυγες καὶ τὰ διάφορα ἐξαρτήματα θὰ παρεῖχον ἄνετα καταλύματα εἰς πάντας τοὺς περιμενομένους ξένους μετὰ πάντων τῶν πολυαρίθμων ἀκολούθων καὶ ὑπηρετῶν. Ἀλλὰ τῇ ῥητῇ θελήσει τῶν δύο ἡγεμονίδων, αἵτινες ἀγαπῶσι τὸ Βερνστὸρφ καὶ τὰς μετ' αὐτοῦ συνδεομένας παιδικὰς καὶ νεανικὰς ἀναμνήσεις, τὸ ἀρχικὸν σχέδιον ἐγκατελείφθη καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια προετίμησε τὸ μικρὸν ἐκεῖνο θερινὸν μέγαρον,

ὑποβληθεῖσα εἰς τὰ ἀναπόφευκτα ἀτοπήματα λίαν στενοῦ καταλύματος. Καὶ ὄντως, τὸ Βερνστὸρφ εἶναι λίαν μετριόφρων διαμονή, ἥτις δὲν θὰ ἐπήρκει εἰς ὀψίπλουτόν τινα ἔμπορον τῆς Μαγχεστρίας. Τὸ δίστεγον λευκὸν κτίριον κεῖται μεμονωμένον ἐν μέσῳ θελκτικοῦ ἄλσους, οὗ μικρὸν μόνον μέρος ἐπεφυλάχθη ὡς περίπατος εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, τὸ δὲ λοιπὸν κεῖται ἀνοικτὸν εἰς τὸ δημόσιον. Οἱ παρὰ τὴν εἴσοδον δύο γιγαντιαῖοι σωματοφύλακες ἐτέθησαν ὡς ζῶντα σύμβολα τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπομακρύνωσι τοὺς παρεισάκτους. Οἰκίσκοι τινὲς κεκρυμένοι ἐν μέσῳ δένδρων παρέχουσιν ἀνεπαρκῆ καταλύματα εἰς τὴν ἀκολουθίαν. Ἐν αὐτῷ τῷ μεγάρῳ ὁ χῶρος σπανίζει. Λέγεται ὅτι αἱ δύο ἡγεμονίδες ἐπέμειναν νὰ συμμερισθῶσι τὸν αὐτὸν κοιτῶνα, ὡς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅτε ἀνετρέφοντο ὑπὸ τὰ ὄμματα φιλοστόργων γονέων ἐν οἴκῳ λιτοτάτῳ, ἄνευ τῆς λαμπρότητος καὶ καὶ πολυτελείας, ἐν ᾗ βιοῦσι σήμερον. Οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τῶν οἴκων τῆς Οὐαλίας καὶ τοῦ Ῥωμανὼφ ζῶσιν ἐν χώρῳ στενοτέρῳ ἢ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Μαρλβορούγου καὶ τῶν χειμερινῶν ἀνακτόρων τῆς Πετρουπόλεως, ἀλλὰ φαίνονται κατευχαριστημένοι ἐκ τῆς ἐνεστώσης ἀνέσεως καὶ ἐλευθερίας. Συμπαίζουσιν ὡς συνήθεις ἐξάδελφοι, καίπερ διαφόρους ὁμιλοῦντες γλώσσας, καὶ συζῶσι φιλικώτατα, ὡς καὶ μετὰ τῶν Δανῶν ἐξαδέλφων των, τῶν υἱῶν τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος τῆς Δανίας. Ἀπὸ τοῦ Βερνστὸρφ ἄχρι τοῦ Καρλοτενλοὺνδ, θερινῆς διατριβῆς τοῦ βασιλικοῦ πρίγκηπος, ὑπάρχει ἀπόστασις ὀλίγων χιλιομέτρων, καὶ ἡμέρα δὲν παρέρχεται χωρὶς ν' ἀνταλλαγῶσιν ἐπισκέψεις. Ὁ βασιλεὺς δίδει τὸν βραχίονα εἰς τὴν πριγκήπισαν Ἀλεξάνδραν ἢ εἰς τὴν πριγκήπισαν Δάγμαρ. Ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ πάππου τρέχει ὅμιλος εὐρώστων καὶ ῥοδοπαρείων παιδίων, παιζόντων, γελώντων, ἀπευθυνόντων ἐρωτήσεις περὶ πάντων. Ἡ ὅλη βασιλικὴ οἰκογένεια βαδίζει ἐπὶ τὸ ἁπλοϊκώτερον ὑπὸ τὴν σεβασμίαν δενδροστοιχίαν τῶν φιλυρῶν, ἣν ἐφύτευσεν ἐν ἔτει 1659 ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Κάρολος Γ', ὅτε κατέκτησε σχεδὸν τὸ δανικὸν βασίλειον. Ἡ ὅλη ὁδὸς εἶναι ἐσπαρμένη δι' ἐπαύλεων εὐπόρων οἰκογενειῶν τῆς Κοπεγχάγης. Ἀλλ' ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, καίπερ πανταχοῦ χαιρετιζομένη εὐσεβάστως, οὐδαμοῦ ἐκτίθεται εἰς ὀχληρὰν περιέργειαν. Διὰ τοὺς μακροτέρους περιπάτους γίνεται χρῆσις μεγάλων τεθρίππων ἁμαξῶν, ἃς πληροῦσι θορυβώδη παιδία, πολλάκις δ' ἡνιοχεῖ αὐτὸς ὁ βασιλεύς. Ἐν γένει καθ' ἑκάστην βλέπει τις εἰκόνας εὐδαιμονεστάτου οἰκογενειακοῦ βίου. Ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας ἠναγκάσθη δυστυχῶς νὰ ἐγκαταλίπῃ καὶ σύζυγον καὶ τέκνα καὶ ἐγγόνους, ὅπως ἀπέλθῃ εἰς Γμούνδεν τῆς Αὐστρίας, ἔνθα ἡ νεωτάτη αὐτῆς θυγάτηρ, δούκισσα τῆς Κουμβερλάνδης διατελεῖ εἰς ὠδῖνας τοκετοῦ. Ἡ ἄφιξις τοῦ μεγάλου δουκὸς διαδόχου τῆς Ῥωσσίας οὐδόλως μετέβαλε τὸν ἐν Βερνστὸρφ βίον. Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Ὑψηλότης συνεμορφώθη πληρέστατα πρὸς τὰς ἕξεις τῶν συγγενῶν. Ὁ μέγας δοὺξ προσπαθεῖ ν' ἀπαλλαγῇ, κατὰ τὸ ἐνόν, τῶν φροντίδων τῆς πολιτικῆς καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ ὅ,τι κάλλιον τὰς διακοπάς. Εἶναι τολμηρὸς κυνηγὸς καὶ τέσσαρας ἡμέρας ἀνὰ πᾶσαν ἑβδομάδα διέρχεται θηρεύων εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ βασιλικὰ δάση τῆς Ζεελανδίας. Πρό τινων ἡμερῶν ἐνεφανίσθη ἔν τινι ἐπιθεωρήσει φέρων τὴν ἐρυθρὰν στολὴν συνταγματάρχου τῆς δανικῆς φρουρᾶς, ἥτις ἀνεδείκνυε τὸ ἀνδρικὸν αὐτοῦ κάλλος. Ἀπὸ τοῦδε πιστὸν σύντροφον εἰς τὰς κυνηγετικὰς ἐκδρομὰς θὰ ἔχῃ τὸν πρίγκηπα τῆς Οὐαλίας. Οἱ δύο σεπτοὶ συγγενεῖς φαίνονται διατελοῦντες ἀτομικῶς εἰς τρυφερωτάτας σχέσεις. Ὁ πρίγκηψ διωρίσθη ἐπίσης ἐπίτιμος συνταγματάρχης τῶν οὐσσάρων.

Τοιαύτη εἶνε ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπίδοσις τῆς δημοσιεύσεως προγραμμάτων ἑταιριῶν, θεάτρων καὶ ἄλλων καταστημάτων, ὥστε ὑπὸ ἑκατομμυρίου τοιούτων καλύπτονται οἱ εἰς κόλλησιν προγραμμάτων προωρισμένοι τοῖχοι ἐν Παρισίοις. Τρία εἴδη προγραμμάτων ὑπάρχουσι· α' τὰ ἐπὶ φύλλων ἐκτετυπωμένα καὶ κολλώμενα ἐπὶ τῶν τοίχων· β' ζωγραφίαι ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐζωγραφημέναι ἢ ἐπὶ ὑφάσματος καὶ ἐντὸς περιθωρίου· γ' ζωγραφίαι ἐπὶ ὑάλων ὄπισθεν φωτιζομένων. Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 358 τοῖχοι ὑπὸ τῆς ἀρχῆς προωρισμένοι εἰς κόλλησιν προγραμμάτων, 300 παραπήγματα, κιόσκια ὀνομαζόμενα ἐν οἷς πωλοῦσιν ἐφημερίδας καὶ τὰ τοιαῦτα, 332 ὀρυκτήρια καὶ 150 στῦλοι χρησιμεύοντες εἰς κόλλησιν τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων. Οἱ τοῖχοι δὲ ἐνοικιάζονται ἀναλόγως τῆς θέσεως· τοῖχός τις φέρ' εἰπεῖν ἐν κεντρικῇ τινι ὁδῷ ἐνοικιάζεται 2000 φρ. κατ' ἔτος, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ ἐν ἀποκέντρῳ τμήματι εἶνε ἄχρηστος. Τὰ κιόσκια καὶ οἱ στῦλοι ἐνοικιάζονται κατ' ἔτος ὑπὸ τῆς πόλεως 50 φρ. ἕκαστον· τὸ δ' ἐνοίκιον τῶν οὐρητηρίων ποικίλλει μεταξὺ 7,50 μέχρι 50 φράγκων κατὰ τὴν θέσιν.... Ἐκ τούτων δὲ πάντων εἰσπράττονται κατ' ἔτος 35,000 φρ. Ἀλλ' ἡ πόλις τῶν Παρισίων δὲν ἐνοικιάζει ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἰδιώτας, ἀλλὰ εἰς ἐργολάβους, οἵτινες ὑπενοικιάζουσιν εἰς τοὺς ἰδιώτας κατὰ μέτρον ἢ ὑφεκατόμετρον καὶ εἰσπράττουσι μέγιστα ποσά. Περιζήτητα δὲ εἶνε τὰ κιόσκια τῶν ἐφημεριδοπωλῶν· ἐλάχιστον δὲ μέρος τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν διὰ ἓν πρόγραμμα ἐνοικιάζεται 30 φρ. τὸν μῆνα.

Ἡ χρῆσις τῶν προγραμμάτων ἦτο κοινὴ παρ' ἅπασι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς τῆς ἀρχαιότητος. Οἱ Ἕλληνες μετεχειρίζοντο τοιαῦτα

χρωματιστὰ ἢ γεγραμμένα ἐπὶ ξυλίνων πινάκων κινητῶν ἐπὶ ἄξονος. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐζωγράφουν τὰς ἀγγελίας των ἐπὶ τῶν λευκῶν τοίχων, ὧν τινες σώζονται ἐν Πομπηΐᾳ. Βραδύτερον ἔγραφον τὰς ἀγγελίας ἐπὶ περγαμηνῶν προσαρτωμένων εἰς στύλους. Τὸν Μεσαίωνα ἀντὶ τῶν ἐγγράφων προγραμμάτων μετεχειρίζοντο τὴν σάλπιγγα, ἀνέλαβον δὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἐντύπων ἀγγελιῶν τὴν ΙΕ' ἑκατονταετηρίδα σὺν τῇ ἐφευρέσει τῆς τυπογραφίας. Ὑπάρχει διάταγμα Φραγκίσκου τοῦ Α' διατάσσοντος τῷ 1536 τὴν διὰ προγραμμάτων δημοσίευσιν τῶν κυβερνητικῶν πράξεων. Ὡς δὲ καὶ σήμερον ἐν Γαλλίᾳ, οὕτω καὶ τότε ἐξετυποῦντο ἐπὶ λευκοῦ χάρτου τὰ τῆς κυβερνήσεως, τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν προγράμματα ἐπὶ χρωματιστοῦ πάντοτε.

Τὰ θεατρικὰ προγράμματα ἐγένοντο κοινὰ μετὰ τὴν Γαλλικὴν Ἐπανάστασιν. Πρότερον δὲ ἀνεπλήρουν αὐτὰ διὰ χαρτίου προσκολλωμένου ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ θεάτρου, διὰ σάλπιγγος ἀνὰ τὰς ὁδούς, δι' εἰκόνων εἰκονιζουσῶν τὴν ὑπόθεσιν τοῦ θεάματος. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἠθοποιὸς προερχόμενος εἰς τὴν σκηνὴν ἔλεγεν εἰς τοὺς θεατὰς τὸ περιεχόμενον τῆς προσεχοῦς παραστάσεως. Ἀλλ' οἱ καιροὶ ἔκτοτε μετεβλήθησαν καὶ τὰ θέατρα δὲν μεταχειρίζονται μόνον τὰ ἀκίνητα προγράμματα, ἀλλ' ἔχουσι καὶ κινητὰ ἤτοι ζωντανά· ὑπάρχει ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι τῆς Ἑσπερίας τὸ *ἀνθρώπινον πρόγραμμα*, ἄνθρωπος τουτέστι ἔχων ῥάβδον ἐξ ἧς κρέμαται πίναξ περιέχων διὰ μεγάλων χαρακτήρων πληροφορίας περὶ τοῦ θεάτρου, περὶ τῆς παραστάσεως, περὶ τῶν ἠθοποιῶν κλπ. Ἕτεροι δὲ ἀντὶ νὰ ἐξαρτῶσι τοὺς πίνακας τούτους ἀπὸ ῥάβδου, ἐξαρτῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου των ἕνα ἔμπροσθεν καὶ ἕτερον ὄπισθεν καὶ περιέρχονται εἰς τὰ κεντρικὰ μέρη τῆς πόλεως.

Ὁ καθ' ἡμᾶς αἰὼν βεβαίως εἶνε αἰὼν τεραστίων σχεδίων. Ἡ *Ἐπίσημος Ἐφημερὶς* τῆς Γαλλίας ἀναγράφει ὡς ἑξῆς σχεδιόν τι περὶ ἱδρύσεως σιδηροδρομικῆς γραμμῆς διὰ τῆς αὐστραλιακῆς ἠπείρου καί τοι αἱ εἰς τοῦτο δυσχέρειαι φαίνονται ἀνυπέρβλητοι.

Τὰ ἐνδότατα τῆς Αὐστραλίας, λέγει ἡ προμνημονευθεῖσα ἐφημερίς, καλύπτονται κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ ἐρήμων ἀμμωδῶν καὶ ἀνύδρων, καὶ περιβάλλονται ὑπὸ ζώνης, ἔνθα τὸ ὕδωρ εἶνε ἀνισότατα διανενεμημένον καὶ μόλις ποὺ καί που εὑρίσκονται σπάνιαί τινες νομαὶ καὶ θάμνοι. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ταῦτα πάντα τὰ προσόντα ἥκιστα δύνανται νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιχειρηματιῶν. Πλὴν δὲ τούτων ὑπάρχουσι πλεῖσται ὅσαι σειραὶ ὀρέων καὶ χείμαρροι βαθύτατοι κατὰ περιόδους πλημμυροῦντες, καὶ πρὸς ἐπίμετρον ἰθαγενεῖς ἀξενώτατοι καὶ τὰ μάλιστα μισάνθρωποι.

Ἀλλ' ἐνῷ οἱ κατὰ τοῦ σχεδίου τούτου διατείνονται ὅτι σιδηρόδρομος ἀπὸ Μελβούρνης ἢ Σίδνεῦ εἰς τὴν βορειοδυτικὴν κατ' εὐθεῖαν ἀκτὴν θὰ διήρχετο ἁπλῶς καὶ μόνον τὸ κενὸν καὶ τὴν ἐρημίαν, ἕτεροι μᾶλλον εὐέλπιδες βεβαιοῦσιν ὅτι αἱ ἔρημοι ἐκεῖναι ἐκτάσεις, ἅμα εἰσχωρήσαντος εἰς αὐτὰς τοῦ πολιτισμοῦ, θὰ ἔχωσι μέλλον λαμπρὸν καὶ ἐπίζηλον. Περιηγητὴς δέ τις ἐκ τῶν ἁρμοδιωτάτων νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ πράγματος, ὁ Κ. Λανδσβοροῦγος, διατείνεται λέγων ὅτι τὸ κέντρον τῆς αὐστραλιακῆς ἠπείρου ἡμέραν τινὰ θὰ ἀκμάσῃ καὶ θὰ ἀνθίσῃ ὡς ῥόδον λαμπρόν, ὁ ἄνθρωπος εἰσχωρήσας θὰ βελτιώσῃ τὴν γῆν, θὰ κατασκευασθῶσι δεξαμεναὶ τεχνηταί, διώρυχες πρὸς ἄρδευσιν, θὰ ἀνορυχθῶσιν ἀρτεσιανὰ φρέατα, θὰ προστατευθῶσι τὰ δάση καὶ οὕτω κατὰ πάντα θὰ βελτιωθῇ ἡ νῦν ἄξενος χώρα.

Ἔπειτα δὲ ὁ σιδηρόδρομος οὗτος θὰ ἔχῃ νὰ διατρέξῃ διάστημα βραχύτερον τοῦ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηνικοῦ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Ἅγιον Φραγκῖσκον, καθ' ὅλον δῆλα δὴ τὸ πλάτος τῆς Ἀμερικῆς. Ἔχει δὲ ἡ γραμμὴ αὕτη μῆκος 3300 ἀγγλικῶν μιλλίων, ἐν ᾧ ἡ ἐν Αὐστραλίᾳ σχεδιαζομένη θὰ ἔχῃ 2000 ἢ καὶ 1800 μόνον. Ὅ,τι δὲ μάλιστα γαργαλίζει τοὺς Αὐστραλοὺς εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου, εἶνε τὸ ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ βραχυνθῇ τὸ διάστημα τὸ χωρίζον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πεπολιτισμένων χωρῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου, αἱ πρὸς τὴν Εὐρώπην σχέσεις αὐτῶν θὰ γείνωσι ταχύτεραι καὶ εὐκολώτερον, τέλος θὰ εἶνε τὸ πλήρωμα τῆς μετὰ τῶν ἡμετέρων χωρῶν συγκοινωνίας διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.

Οἱ Αὐστραλοὶ κάλλιστα κατανοοῦσιν ὅτι στενότεραι ἐμπορικαὶ σχέσεις πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν τὰ μάλιστα θὰ ὠφελήσωσιν αὐτούς, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἐνδελεχὴς σχέσις καὶ ἐπαφὴ αὐτῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον πολιτισμὸν θὰ ἐπιδράσωσι σωτηρίως εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῶν κατάστασιν.

Ἀλλ' ὅμως οὐχὶ πάντες μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας ἤκουσαν τὰ περὶ τοῦ νέου τούτου σιδηροδρόμου, μάλιστα δὲ ἐν τῇ μεσημβρινῇ Νέᾳ Οὐαλίᾳ καὶ τῇ Βικτωρίᾳ, φοβούμενοι μὴ βλάψῃ τὸ ἐμπόριον τῆς Σίδνεῦ καὶ τῆς Μελβούρνης.

Ε. ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἐὰν κεντηθῇ τις ὑπὸ μυίας καὶ ἐπέλθῃ οἴδημα, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ ἰατρὸς τρίβομεν τὸ προσβληθὲν μέρος διὰ φλοιοῦ πορτοκαλλίου. Τὸ πτητικὸν ἔλαιον τὸ ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ ἐκθλιβόμενον, ὅταν οὗτος τριφθῇ, ἀναχαιτίζει τὴν φλόγωσιν καὶ τὰ περαιτέρω δεινά.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΑΠΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ, 15